

12.

Ballagás a kézdivásárhelyi Nagy Mózes Líceumban

2011.

6-7.
SZÁM

MAGYAR KÖZOKTATÁS

ROMÁNIAI MAGYAR OKTATÁSI FIGYELŐ

2011. JÚNIUS-JÚLIUS • 6-7. SZÁM

Fotó • DEME TAMÁS

ISSN 2065-9725

ÁRA 7 LEI

KÉPZÉSI KÍNÁLATUNK A 2011/2012-ES TANÉVRE

- érdekel környezeted állapota, és szeretnél tenni valamit védelmének érdekében?
- foglalkoztat a túlnépesedés, a globális felmelegedés, a hulladékgazdálkodás témaköre?
- szeretsz kirándulni, szeretnél eljutni rezervátumokba?

**Környezettudomány
szak
(alapképzés)**

13 tandíjmentes
12 költségtérítéses

- szeretsz fotózni és filmeket nézni, esetleg szeretnél többet tudni a filmtörténet jelentős alkotóiról?
- kipróbáltad már a filmezést, vagy szívesen forgatnál?
- szeretnél megismerkedni a filmművészet, a forgatókönyvírás, a filmrendezés, az operatőri munka alapjaival?

**Filmművészet,
fotóművészet, média szak
(alapképzés)**

12 tandíjmentes
13 költségtérítéses

- fontos, hogy megértsd, miről szólnak a hírek?
- meg akarod érteni az Európai Unió működését, fontosabb intézményeit?
- vágyasz arra, hogy meglátogasd Brüsszelben az EU intézményeit, esetleg ott vállalj munkát a továbbiakban?

**Nemzetközi kapcsolatok
és európai tanulmányok
szak
(alapképzés)**

23 tandíjmentes
17 költségtérítéses

- szeretnéd megismerni az igazságszolgáltatás működését?
- szeretnél eligazodni a törvényhozás útvesztőiben?
- szeretnéd megérteni a társadalom működésének jogi kereteit?

**Jog szak
(alapképzés)**

20 tandíjmentes
20 költségtérítéses

- A keresztféléves levelező képzést azoknak ajánljuk, akik diplomataként, EU-bürokrataként vagy a nemzetközi tanulmányok különféle szakterületein (gazdasági, politikai, jogi) elemzőként szeretnének elhelyezkedni.
- A négy féléves mesteri során két szakirány választható: Európa-tanulmányok és Nemzetközi gazdasági kapcsolatok.
- A mesteri 2012 februárjában indul, szervezői a Budapesti Gazdasági Főiskola és a Sapiientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem Természettudományi és Művészeti Kara.

**Nemzetközi tanulmányok
mesterképzés**

30 tandíjmentes
20 költségtérítéses

További részletek: kv.sapiientia.ro

Beérik-e valahára az érettségi?

Tekintélyes kötet kerekedne az elmúlt húsz esztendő érettségivariánsainak bemutatásából, akkor is, ha csupán az egyes évek kötelező és választható, szó- és írásbeli próbákra kiírt tárgyait tárgyalnók. Már ennek a barokkos kezdomondatnak a nyelvi kajánságából is kitűnik véleményem: szomorít, dühít és elkésérít, hogy a szaktárca élére odabigyesztettek fiatalok tízezrein kísérleteznek ki hajmeresztőbbnél hajmeresztőbb ötleteiket – jó néhány éve. S mielőtt még nagyon elkapna a hév, csak egyetlen példa: az éppen ezekben a hetekben érettségizők akkortájt születtek, amikor óriási újdonságként a humán- és reál tárgyakat egyaránt jól „helyettesítő” dzsókerként bevezették a testnevelést mint érettségi diszciplínát. Egykettőre slágertárgy lett, olyanok is választották, akikről bármi eszébe juthatott bárkinek, de hogy közülük van a sporthoz, az semmiképpen... aztán felfigyelt, hogy ki kellene venni, és hamarosan ki is került a vizsgarendből. Ma már ugyanolyan furcsán néznének a tornaérettségi hallatán, mint az ő születésük táján néztek az akkori maturandusok.

Az érettségi újrafényezése

Csak rokonísimmerősi információim vannak arról, hogy a 90 előtti időkben mennyire hígult fel az érettségi intézménye (akkor nem a tanügyi rendszer porszemeként „szolgáltam”), de konkrét bizonyíték van arra, hogy a gyors devalválódás híre áttörte az országhatárokat: az egyik, 95-ben érettségizett tanítványom végleg Németországba költözött a korábban végzett férjével, egy idő után pedig megkönnyebbülve közölte velem, hogy neki elismerték az érettségi diplomáját, a férjének viszont kiegészítő vizsgákat kellett tennie, mert hogy még az „átkosban” kezdte a középiskolát. Vagyis a 90-es évek elején-dereacán működésbe lépett az érettségi újrafényezése, ha nem is annyira, mint amilyen a 20-as-30-as években volt, amikor az érettségit akár életcélnak is megjelölhette egy maturáló ifjú, de tanárok/osztályfőnökök közt gyakran lehetett hallani, hogy már azt „díjazni” kellene, ha egy tizenkettedikes elsöre megérti, milyen lehetőségei vannak a gyakorlatilag minden tantárgyat felölelő választási palettán való eligazodásban. De becsületükre legyen mondva: ügyesen kiigazodtak a profil és ellenprofil, írás- és szóbeli lehetőségek dzsungelében, s az osztályfőnök is kioszthatott magának titokban egy-egy piros pontot, ha sikerült hibátlanul összeállítania a vizsgarend-kimutatást. (Én legalábbis minden alkalommal jelképesen homlokon csókoltam magam, miután elkészült ez az úgynevezett lepedő.)

A becsülettel elkészített tömegcikk

Nem szándékom legapróbb részleteiben felidézni közel húsz év érettségi menetrendjét, nem is biztos, hogy sikerülne, mivel csupán arra emlékszem, hogy két abszolút azonos év nem volt. Kivettek a tantárgyakból, hozzátettek, valahogy úgy, ahogy a szobrászmester faragcsálhatja a tucatárúnak szánt terméket. Mestermű sosem lett a változtatásokból, csak legföljebb becsülettel elkészített tömegcikk. De a mumus szerepét csodálatosan betöltötte ez a dzsungelszerűen burjánzó vizsgaáradat: vállalom annak ódiáját, hogy

peda- és pszichológiailag helytelenül cselekedtem, de már kilencedikben megvillantottam az olvasni-tanulni rest nebuló előtt a rá leselkedő érettségi nagyra nőtt árnyképét. És bátran mondhatom, hogy nem is sikertelenül. Diákjaink zömében sikeres záróvizsgálója viszont nem csupán az én „vasorrú bába-hétféjű sárkány” – módszeremnek lett köszönhető, hanem annak is, hogy az érettségi nélkülözhe-

Foto • JÁNOSSY ALÍZ

- „Az írásbelikre még nem árt odafigyelni, mert ugye, az írás megmarad, de a szóbeliknek pihekönnyű lett a súlya.”

tetlen eszköz volt a továbbtanuláshoz, vagyis az egyetemi felvételihez. Különösen akkortól kezdve, amikor – ha jól emlékszem – a 90-es évek második felében vagy inkább vége felé különböző arányban hozzáadódott a felvételi jegyhez, a magasba röpítve vagy a sárba rántva az átlagot. Talán ekkor kezdődött a ma „beérni” látszó újabb elértéktelenedés, és az olyan gyakran felrótt meditációs „kereslet” is ekkortájt kezdett lombosodni: a szülő nem teljesen bízott csemetéjének tudásában, nem volt ritka az olyasféle szóbeszéd sem, hogy egyik vagy másik iskolában nem éppen pontosan tartják az órákat... magyarul: ami biztos, az biztos alapon a gyerekeket magánórákra járatták. Aztán ez a „divat” is kezdett lecsengeni, amikor egyre harsányabban hallatta szavát a pénz, azaz egyre több lett az úgynevezett fizetések helyek száma a különböző egyetemeken, a hagyományos felvételt is kezdte felváltani a „dossziévizsgának” mondott valami, vagyis ha volt rá pénz, a bejutásnak nem maradt semmiféle akadálya. Az egyetemek száma is szépen megugrott, olyannyira, hogy az érettségi gyakorlatilag elvesztette a tétjét. Az írásbelikre még nem árt odafigyelni, mert ugye, az írás megmarad, de a szóbeliknek pihekönnyű lett a súlya.

A vizsgák átlátszó tisztasága

A vizsgák átlátszó tisztasága körülbelül tíz esztendeje a (mindenkori) miniszteri közbeszéd témája, a bársonyszék aktuális birtoklójának humorérzékétől függően több-kevesebb furcsasággal fűszerezve. Ha rá gondolkok, most is elkap a nevetés, hogy abban az évben, amikor úgynevezett mozgóbrigádként majdnem az egész megyét keresztül-kasul be kellett a javító tanároknak járniuk, és rendőri kísérettel kellett beszállítaniuk egy-egy vizsgaközpontból a dolgozatokat – a mi kis csapatunkat a megye egyik csücskébe egy válltól derékig begipszelt karú fiatal rendőr kísérte. Az aránylag hosszú úton volt elég időnk a csevegésre, és én megkérdeztem, hogy ha így pórul járt, miért nem jön velünk egy egészséges közeg. Rezenetlen arccal válaszolta, hogy a begipszelt kar az még plusz vértetét is jelent, mert ha útközben netán ránk támadna egy dolgozatokat megbecsteleníteni akaró bandita, úgy odasújtana, hogy az megemlegetné. Elképzeltem a jelenetet és jót nevettem, udvariasságból a közeg is elmosolyodott, bár látszott rajta, nem érti, mi olyan vicces. Elhangzott olyan kijelentés is, hogy a korrupció forrása a javítás közben megrendezett lucullusi lakoma, sőt még kávét is isznak a tanárok – tette hozzá az akkori miniszter. Micsoda rettenet: egész napos dolgozatjavítás közben még kávét is inni! Az egyik évben vizsga közben történt a miniszterek helycserés támadása a vizsgázók ellen, de erről egyszer már részletesen írtam, nem szeretném ismételni magam. Inkább beszéljünk az idej ötletekről és „áldásos” hozadékaikról. Miniszterünknek ugyanis támadt egy ötlete: be kell kamerázni a vizsgatermeket, hogy ezzel kizárjunk mindenféle... Mit is? Puskázást? Lehet, hogy erre gondolt, bár (diák)források szerint az interneten egy ideje elég nagy a kínálat a legújabb módszerekkel zsugorított „kidolgozott” tételekből. Ezúttal mellőzném annak a mélyreható elemzését, milyen gyökerei is vannak/lehetnek annak, ha valaki mindenütt csalást, lopást, átverést feltételez, ehelyett kérdeznék egy nagyon költőt: milyen erkölcsi alapja is van puskázásról beszélni annak, aki ország-világ szeme láttára, a saját maga által összetrombitált sajtóértekezleten a csicskásának a sűgására hagyatkozott?! S a sugdosó államtitkár asszony, miután megkérdezték, hogy az osztályban szigorúan tiltott módszert miért is alkalmazza nyilvánosan, a nagy semmibe felhőtlenül belerévedve válaszolta: sűgásról szó sincs, egy csapat vagyunk. S az osztálytársak nem egy csapat? Nem mondhatnák ugyanezt?! Mielőtt feltettem, költőinek neveztem a kérdést, választ tehát se nem várok, se nem adok rá. Nincs is miért.

„Száz szál gyertyát, száz icce bort!”

Nem vagyok híve a negatív kampányoknak, a folytonos fanyalgásnak és ostromzásnak, úgyhogy véget is vetnék a bírálatáradatnak és átevezek pozitívabb vizekre. Vagyis kezd-

jük azzal, ami kétségtelen eredmény: végre vége a kötelező száz-száz tétel „betanultatásának”. Minden írásbeli tárgyból! Amikor először hallottam róla, azt hittem, hogy mulatós nótáéneklési versenyről van szó, a kötelező dal a *Száz szál gyertyát, száz icce bort!* kezdetű lévén, de aztán felvilágosítottak, hogy érettségről beszélünk, nem nótaversenyről. Miért éppen száz? S ha az egyik tárgyból simán összeáll ez a számú tételsor, akkor miért is kell csúzni-csavarni, ugyanazt az anyagrészt más és más cím alatt megjelentetni egy másik tárgyból? Választ természetesen nem kaptam, viszont arra példát, hogy beindult a Nagy Százások betanultatása, bőven. És szegény gyerekek elkezdték a magolást, elfelejtve azt az alapelvet, amit már elsős koruktól – talán – megpróbáltak velük megértetni, vagyis, hogy ne gépiesen tanuljanak be bármit is (arra a gyengébb képességű papagáj is képes!), hanem igyekezzenek a saját fejükkal gondolkodni. Legszívesebben elsírtam volna magam, amikor aztán az érettségi végén egy-egy olyan mentegetőzést hallottam például, hogy a 73-as tételt kaptuk és csak a 70-esig jutottunk el. Szörnyű volt! Szóval ez már nincsen egy-két éve. Csak egyfajta modell van fent az interneten, aminek segítségével sokkal könnyebben fel lehet készülni.

Megérni, hogy végre beérik az érettségi

Az idén a szóbeli újdonsága, hogy kimeríti a megnevezést, vagyis nem gyorsan lekörmölt, majd felolvasott „házi dolgozat”, hanem egy szöveg felolvasása, értelmezése és egy kapcsolódó téma rövid kifejtése. Tétje egyáltalán nincs, mivel három minősítés létezik, megbukni nincsen hogyan, mert 18 éves korára már igazán minden betűt ismer az a fiatal, s ha elolvasta fennhangon a szöveget, máris megkapja a kielégítő minősítést. Három tárgyból kell imígyen vizsgázniuk: románból, anyanyelvől és idegen nyelvből, ezenkívül még van egy vizsgájuk, a számítógép kezelése, ami az informatikaosztályokban teljesen fölösleges. Ennek a négyes vizsgasornak az alapelképzelése nem rossz, hisz állítólag vannak olyan iskolák-osztályok-diákok, ahol-akik nem tudnak

„Az idén a szóbeli újdonsága, hogy kimeríti a megnevezést, vagyis nem gyorsan lekörmölt, majd felolvasott „házi dolgozat”, hanem egy szöveg felolvasása, értelmezése és egy kapcsolódó téma rövid kifejtése. Tétje egyáltalán nincs, mivel három minősítés létezik, megbukni nincsen hogyan, mert 18 éves korára már igazán minden betűt ismer az a fiatal, s ha elolvasta fennhangon a szöveget, máris megkapja a kielégítő minősítést.”

értelmezni egy elolvasott szöveget (horribile dictu elolvasni sem tudják!), tegyük fel, hogy van ilyen, de ha van, akkor az tizenkét év eredménye, helyesebben eredménytelensége, és érettségi előtt semmiképp sem lehet gyorstalpalással behozni a lemaradást.

Jövőre nem tudni, mi lesz az érettségin, hogy szervezik, milyen elvek mentén, de van egy titkos álmom: ha már nem is a közvetlen érintettség, de a szakmai kíváncsiság mián szeretném még megérni, hogy végre beérik az érettségi, és véget ér az önkényes, átgondolatlan és végső soron embertelen kísérletegetés az életbe épp most induló fiatalok kárára.

MOLNÁR JUDIT

„Nem tartogatott meglepetést a szóbeli vizsga”

A gyergyószentmiklósi Salamon Ernő Gimnázium végzős diákjainak többsége könnyűnek találta az idei érettségi vizsga első szakaszát, a szóbelit. Mint többen is mondták, úgy érzik, felkészültek a vizsgára, nincs, amitől tartaniuk, ráadásul a vizsgáztató tanárok is megértően viszonyulnak hozzájuk.

Mátéi Linda:

Nem nehéz az érettségi, nem érdemes izgulni – ezt mondhatom a három szóbeli – a román, a magyar és az informatika – vizsga után. Magyarból például nagyon könnyű és érdekes tételt húztam, a blogokról kellett elemzést írnom, illetve rögtönözniem kellett egy nyilvános naplót. Ebből maximális pontszámot értem el. A román nem ment annyira jól, mint a magyar, innen is látszik, hogy jobban tudok magyarul, mint románul. Az írásbelik közül is a romántól tartok, a többi, úgy érzem, menni fog.

Bajkó Zsuzsánna:

Eddig nem volt gond és ilyennek képzeltem el az érettségit. A tanáraink komolyan mellénk álltak és nagyon jól felkészítettek a vizsgákra. Rengeteg anyag volt, amiből készülni lehetett, ha valaki komolyan vette, akkor most nincs, amiért izgulnia. Eddig minden vizsgám jól ment. Például az utóbbi informatikavizsgán is olyan könnyű kérdések voltak, amit mindenkinek ismernie kell, aki számítógépen dolgozik. Különféle számítógépes programok alapjairól kellett beszélnem és egyáltalán nem találtam neheznek ezt a tételt.

Kurkó Eszter:

Eddig minden épp olyan volt, mint amilyenre számítottam. Minden tantárgyból olyan tételt húztam, amiből készültem, így nem ért meglepetés. Magyarból például egy építész munkásságával kapcsolatos kérdésekre kellett válaszolnom, minden teljesen egyértelmű és könnyen érthető volt. Románból a mai fiatalok technikai orientáltságáról volt szó, vagyis arról kellett véleményt mondanom, hogy a mostani ifjak sokat ülnek a számítógép előtt, keveset mozognak és kevés építő jellegű játékot játszanak. Az informatikavizsga is jól ment, itt sem ért meglepetés.

Páka Hunor:

Épp ilyenre számítottam, mi ugyanis is az érettségire komolyan készültünk. Informatikából például oldottunk hasonló feladatokat, a próbaérettségim is jól sikerült, és úgy érzem, most is jól teljesítettem. A román és magyar szóbeli vizsga sem tartogatott számomra semmilyen meglepetést, a legjobb minősítést értem el.

László Csongor:

Nehezek, húzósak voltak eddig a vizsgák, de szerencsére a tanárok pozitívan állnak hozzá. Vagyis jóhiszeműek, elnézőek és akkor is meghallgatnak, ha izgalmunkban kicsivel idegesebbek vagyunk az átlagosnál. Magyarán, családi hangulatot igyekeznek teremteni a vizsgán, megértőek, megvárják, hogy előbb kifújjuk magunk, aztán türelmesen meghallgatnak. Például a magyar szóbelin annyira stresszeltem, hogy el sem tudtam kezdeni a mondókámat, pedig tudtam a válaszokat. A tanárok látták, milyen görcsben vagyok, megnyugtattak, mondták, fújjam ki magam, csak azután mondjam. A megértésüknek köszönhetően ezen a vizsgán a legjobb minősítést kaptam.

Nagy Eszter Ágnes:

A vizsgatételeket közepesen nehéznek minősíteném, vagyis olyannak, ami teljesíthető átmenő jegyre a gyengébb tanulóknak is. Egyébként tanáraink alaposan felkészítettek a vizsgára, aki odafigyelt és még egy kicsit tanult is, azt a továbbiakban sem érheti meglepetés.

Kovács Balázs:

A szóbeli vizsgatételek nem voltak nehezek, a románt leszámítva, nekem eddig minden nagyon jól ment. Románból pedig inkább nem volt szerencsém a tételhez, mert a szerzői jogokról kellett véleményt alkotnom, ami elég nehéz volt olyan körülmények között, hogy az eredeti szöveg is tele volt szakkifejezésekkel. A magyartételt sem mondhatnám éppenséggel könnyűnek, de az már szégyenségi bizonyítvány, ha valaki az anyanyelvén nem tud véleményt formálni.

Jipa Arnold:

Nagyjából ilyenre képzeltem el az érettségit azok alapján, amit a tanárok, illetve az előttünk érettségizett generáció mesélt. A tételek közepesen nehezek vagy könnyűek, el lehet érni az átmenő minősítést.

SZÖVEG ÉS FOTÓK: JÁNOSSY ALÍZ

Hátha ők fiatalok maradnak

Az ember csak nézi őket, és kénytelen hinni a szemének: igen, elballagnak. Pedig még csak most születtek, a nagymama mutatja is, hogy akkora volt a gyermek, mint egy cső kukorica. Most meg már nagyok, szépek, olyan az osztály, mintha divatlapba készülne, annyi különbséggel, hogy többségük azért sokkal többet akar az élettől, mint világbékét.

Tavaly „vér folyt” az érettségi vizsgán, idén valahogy mégsem esik annyi szó róla. Az egyetemi-főiskolai iratkozás vagy felvételi útmutatója viszont a többség számára már régen kinyitva kísért. Senkinek sem könnyű eligazodni benne, annak ellenére, hogy egyre több felsőoktatási intézmény tartja fontosnak könnyen értelmezhető, vonzó formában tudatni az érdeklődőkkel, az

éveket követően embert próbáló válságperiódusokon át vezet az út ahhoz a bizonyos helyhez, amely valahol állítólag mindenkire vár.

A pakliban bőven benne van a külföldön való továbbtanulás lehetősége is, ami évről évre hangsúlyosabb trend – noha egyáltalán nem veszélytelen. Nem elhanyagolható ugyanis annak a kockázata, hogy „elveszítjük” a külföldön tanulókat. Hogy a külföldi tanulási, érvényesülési lehetőségek felülírják a hazatérés, a szülőföldön való érvényesülés iránti késztetést. Szülő és gyermek számára egyaránt súlyos dilemma ez, még akkor is, ha mindkét fél képesnek látszik feldolgozni a családtagok szétszóródásának traumáját. Az egyre ténylegesebb globális esélyegyenlőség érvrendszerével csak versenyképes feltételrendszer biztosítása révén lehet vitatkozni, minden egyéb csak gyengíteti a hazahívó szó erejét. Amit un, aki mondja, még inkább, aki hallgatja.

A legfontosabb talán mégis az, hogy találják meg és tartsák meg lelki békéjüket. Mert fiatalnak lenni nem most nagy kunszt, hanem később, amikor már nehéz feladat a mosoly, a nyitottság, az elfogultságmentesség. Amikor a kíváncsiság már elítélendő, esetenként egyenesen nem ajánlatos. A lelki béke megteremtésével és fenntartásával azonban sikerülhet, és ha igen, sokkal könnyebben teljesíthetők az egzisztenciális feladatok is. Menjenek, lássanak világot, tanuljanak, aztán válasszanak hazát maguknak, régit vagy újat. A választáshoz egy kis segítség: az élet talán mégiscsak itthon a legjobb buli.

Idén is elballagott egy generáció, tele elvárásokkal és álmokkal, szorongásokkal és felforgató kíváncsisággal. Joguk van hozzá, hiszen az a világ hívja vagy küldi őket, amelyet mi, szüleik, nagyszüleik alkottunk, vagy hagytuk, hogy ilyenné váljék. A szeretet, a megértés, az elfogadás mellett ez volt, ez lett volna a mi feladatunk és felelősségünk abban a folyamatban, amelynek néhány napja becsöngettek.

Hátha nem rontottunk el mindent.

CSINTA SAMU

Fotó • DÉME TAMÁS

- „Mert fiatalnak lenni nem most nagy kunszt, hanem később, amikor már nehéz feladat a mosoly, a nyitottság, az elfogultságmentesség.”

A jótanácsok jönnek özönével, menetek, tanuljatok, lássatok világot, aztán gyertek haza. Kicsit már unja, aki mondja, nagyon unja, aki hallgatja. Egyelőre még a tanároktól való éjjelizenés búcsúzás a téma, a kicsengetés, az emlékezetesnek álmódott, részben talán annak is sikerült búcsúbankett. Mindez tetézzve a maga stresszadagjával, hogy jól sikerüljön a díszbéd, hódítson a ruha-cipő, aztán jöhet a minden korábbinál hosszabb, indokolatlanul szétnyújtott érettségi vizsga. Minden előzetes ijesztgetés dacára működik a dolog, szép, emlékezetes, könnyes, álmokkal és fogadkozásokkal teli. És a szülők is kiheverik az eseménnyel járó anyagi erőfeszítéseket, hiszen egyszer ballag az ember fia, lánya.

életük első nagy keresztútjánál toporgókkal, miért is érdemes éppen őket választaniuk. Széles a kínálat, nagy a verseny, tessék választani a rangos, tudást és presztízst garantáló egyetemek, a könnyű bejutást és laza tánciskolát kínáló, igazából csak anyagi erőfeszítést megkövetelő főiskolák, vagy a feltörekvő, megfelelő színvonalat talán már biztosító, akkreditált diplomát azonban még nem nyújtó intézmények között.

És örömmel nyugtázzhatjuk a lassan, de megbízhatóan érvényesülő szemléletváltást, hogy az egyetemválasztásnál a könnyű diplomaszerezésnél fontosabb az út vége, a folyamat finalitása, a képzés nyújtotta perspektívák. A felismerés, hogy az olcsón szerzett képesítés a legdrágább, hiszen a könnyű

A gyereknapi Napsugár Öttusabajnokság országos döntője Kolozsváron

Sportszeretet, csapatszellem

Kolozsváron is számos június 1-jei eseményre látogathattak el a kicsik, többek közt a *Napsugár* gyermeklap rendezvényén a Báthory István Gimnázium udvarán várták a gyerekeket a szervezők. Mint a lap főszerkesztője, Zsigmond Emese fogalmazott, oly sok elméleti, főképp az anyanyelvhez, a gyermekirodalomhoz kötődő, kisiskolásoknak szóló rendezvény kezdeményezőjeként és szervezőjeként ezúttal a gyermekek egészségét, sportszeretetét, játékkedvét és csapatszellemét szeretné a gyereknapi program fejleszteni, erősíteni. „2010 őszén meghirdettük a Napsugár Öttusabajnokságot, melynek első országos döntőjére hét megye 16 településének képviselőjében 18, egyenként 4 fős csapat jutott tovább – tehát összesen 72 gyerek. A III. osztályos versenyzőket tanítók és testnevelő tanárok készítették fel és kísérték el Kolozsvárra” – fejtette ki. A rendezvény nem a valódi öttusa próbáit követte, hiszen harmadikosok mérték össze az erejüket és nem felnőttek, továbbá nem is állt rendelkezésre úszómedence, ló, kardok és pisztolyok.

A 18 versenyző csapatot május 31-re várták a szervezők Erdély és a Partium különböző tájairól: Aranyosgyéresről, Csíkmadarasról, Csíkszentdomokosról, Gyergyószentmiklósról, Kaplonyról, Magyardécséről, Magyariskapusról, Marosvásárhelyről, Nagyernyéről, Szovátáról, Tordáról, Nagyárollyról, Nagyváradról, Szatmárnémetiről, Szilágysomlyóról és természetesen Kolozsvárról. Az első reggel érkező csapatok – amelyek között mi is ott voltunk Marosvásárhelyről – kellemes fogadtatásban részesültek. A vetélkedő fő célja az volt, hogy a gyerekeket mozgásra, közös küzdelemre ösztönözze, felállítsa a számítógépek mellől. Egyenként négy tagot számláló csapatok álltak az ügyességi akadálypálya rajtvonalához. A labdavezetést a labda hullahoppkarikába való elhelyezése követte, majd a matracon egy előre bukfenc. Következett a tornapadon a test előremozdítása a karok egyidejű húzásával, majd különböző

méretű labdák áthelyezése egyik hullahoppkarikából a másikba. Az ügyességi akadálypálya befejező mozzanatában a versenyzőknek vissza kellett szaladniuk az időközben felvett labdával a csoport következő tagjához, akinek ugynezt a pályát kellett megtennie. A második próbán, a célbadobásban, csupán egy gyerek képviselhette a csapatot. A harmadik próbán a csapat másik két tagja vehetett részt: a helyből távolugrás következett.

A negyedik versenyszám az egyensúlyozás volt. A csapat negyedik tagja képviselte társait és egyedül kellett a lehető legkevesebb idő alatt megtennie a három tornapad hosszúságú egyensúlyozási próbát. Az utolsó versenyszámban újra a csapatszellem nyert jelentős szerepet, hiszen a váltófutásnál a buzdítás legalább olyan fontos volt, mint a gyorsaság, a váltórúd pontos átadása. Sokunk meglepetésére nagyon gyorsan és igazságosan zajlott le a megméretés.

Délután fél kettő körül került sor a díjátadásra a liceum udvarán. Sorbaálltak a csapatok és izgatottan várták az eredményhirdetést. Minden csapat kapott oklevelet, ajándékot. Az első három helyezett (a csíkszentdomokosi Márton Áron Iskola Gepárd csapata lett az első, a szatmárnémeti Hám János Iskolaközpont Fürge Rókák csapata a második, a marosvásárhelyi Európa Gimnázium és az Unirea Kollégium Törtetői nyerték a harmadik helyezést) kipróbálta, milyen érzés a dobogón állni. Az első csapat feladatként kapta a kupa megőrzését jövőig, amikor majd át kell adnia a 2012-es, második Napsugár Öttusa országos győzteseinek. Nem maradt el a szervező testnevelő tanárok (Mihály Béla, Karácsony Péter, Soós Sándor, Soós Ilona) megjutalmazása, a gyerekeket felkészítő tanítók és tanárok méltatása sem.

PÓRA ANNAMÁRIA
a marosvásárhelyi Unirea Nemzeti
Kollégium tanítónője

• Harmadikosok mérték össze az erejüket a *Napsugár* gyermeklap rendezvényén

Fotó • BIRÓ ISTVÁN

Beszélgetés az aradi Hadnagy tanár házaspárral

„Ma már okosabb pedagógusnak kell lenni...”

Nemcsak a házastársi kötelék, hanem a hivatás is összeköti az aradi Hadnagy pedagógus házaspárt. Sőt két éve még a beosztásuk – és az ezzel járó felelősségük – is hasonló. Akkor nevezték ki Hadnagy Éva kémiaatanárt az aradi Csiky Gergely Iskolaközpont igazgatójává; férje, a matematikatanár Dénes már korábban a kisiratosi Páter Godó Mihály Általános Iskola igazgatói tisztségét érdemelte ki. 2009 őszén a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége a magyar oktatásért és a közösségépítésért kifejtett munkájukat Ezüstgyopár-díjjal ismerte el. A kitüntetésről, a hivatástudatról és egy kicsit a magánéletéről kérdeztük a Hadnagy házaspárt.

– Mit jelentett önök számára az Ezüstgyopár-díj?
– Nagyon örültem neki, a munkám elismerését jelenti. Meggyőződésem, hogy az RMPSZ-nek ez a díja minden magyar pedagógus számára fontos – válaszolta Éva.

valóban a gyerekek mosolya, az eredményeik, a közösség visszajelzései jelentik a legnagyobb elismerést – mondta a férje.

– Mikor kezdték tanári pályafutásukat?

– 1989-ben fejeztem be az egyetemet, és Temes megyébe helyeztek – mesélte Éva. – A rendszerváltás után rögtön, 1990-től a Csiky Gergely Iskolaközpont kémiaatanára lettem. Ez tulajdonképpen álmaim beteljesülését jelentette, mert a Ceausescu-korban az, hogy középiskolásoknak magyarul taníthatok kémia, álomnak tűnt. Ma még nagyobb kihívás ez. Több mint húsz éve tanítok, és ennek alapján elmondhatom, hogy megváltoztak a diákok. Más a hozzáállásuk az iskolához, most már rugalmasabbnak, okosabb pedagógusnak kell lenni ahhoz, hogy az ember rávegye a gyereket a tanulásra, és célt érjen.

– 1988-ban végeztem az egyetemen – vette át a szót Dénes –, és kihelyeztek Olténiába, ott tanítottam a rendszerváltásig. 1990 szeptember elsejétől kerültem Kisiratosra, azóta is oda ingázom naponta, vagy van, hogy kint is maradok, mivel a feleségem szülei ott laknak. Úgy érzem, hogy összenőttem Kisirattal, mert jó közösség, tele van cselekvőkész emberekkel.

– Székelyföldiként hogyan szokta meg az Alföldet?

– Könnyen, mivel 18 éves korom óta nem élek Székelyföldön. Székelykeresztúrról Kolozsvárra kerültem, ott végeztem el az egyetemet, aztán Olténiába, majd Temes megyébe helyeztek. Az ember fiatalon szabadnak érezte és bárhol fel is találta magát – magyarként is, még Olténiában is.

– Hadnagy Évának szakmailag mi a fontosabb: az anyag színvonalas átadása, a nevelőmunka, vagy a bentlakás ügyeinek intézése?

– Mindegyik fontos, persze, a sorrend változott az évek alatt. Pályám kezdetén az iskolában nagyon jó kémia–biológia osztályok voltak, sok diák ment orvosi–gyógyszerészeti egyetemre. Akkor még a tananyag átadását tartottam a legfontosabbnak. Később beláttam, hogy

• Hadnagy Dénes: „Úgy érzem, hogy összenőttem Kisirattal, mert jó közösség, tele van cselekvőkész emberekkel.”

– Örültünk neki, de meglepett, mert más kollégákra gondoltam, akik megkaphatnák. Idősebbek, akik a maguk módján sokat tettek a magyar oktatásért – így Hadnagy Dénes.

– Mi a legnagyobb elismerés egy pedagógus számára a díjakon kívül?

– A gyermekek szemében megjelenő csillogást érzem annak – jelentette ki határozottan Éva –, illetve azt, amikor egy szülő rám köszön, és elmondja, hogy a gyermeke, akit én tanítottam, milyen sikereket ért el.

– Nem azért dolgozunk, hogy díjakat kapjunk, hanem

„Több mint húsz éve tanítok, és ennek alapján elmondhatom, hogy megváltoztak a diákok. Más a hozzáállásuk az iskolához, most már rugalmasabbnak, okosabb pedagógusnak kell lenni ahhoz, hogy az ember rávegye a gyereket a tanulásra, és célt érjen.”

„A gyermekek szemében megjelenő csillogást érzem annak, illetve azt, amikor egy szülő rám köszön, és elmondja, hogy a gyermeke, akit én tanítottam, milyen sikereket ért el.”

a diákoknak nagy az igényük arra is, hogy meghallgassák őket, és ha egy osztály megajándékozott a bizalmával és tanácsot kért valamiben, vagy segítséget kért egy helyzet megoldásában, nem sajnáltam az erre szánt órát. A bentlakást mindig szívügyemnek tekintetem, az ott lévő gyerekeknek a boldogulását nagyon fontosnak tartom. Azt szeretnénk volna elérni jó néhány kollégával – és azt hiszem, sikerült is –, hogy a kollégiumban ne csak szállást és étkezést biztosítsunk a diákoknak, hanem egy második otthont is. Legalább olyan igény van a gyerekek nevelésére – mostanában talán még nagyobb –, mint a tanítására. Köztudott, hogy a Csiky Gergely Iskolaközpont Arad megye egyetlen olyan tanintézménye, amelyben magyarul folyik a középiskolai oktatás, ezért a megye többi településéről is várjuk a diákokat a bentlakásba. A szállás és ellátás költségeihez az iskola vezetősége és az Alma Mater Alapítvány támogatást ad ösztöndíjak formájában. Látszólag sok helyről, „magától” jön össze a segítség, de igazán csak mi tudjuk, hány szálát kell megmozgatni ehhez. Gyakran az adakozók jóindulatán kívül a szerencsén is múlik, hogy megkaphatja-e a diák az ösztöndíjat. Az utazási és a havi bentlakási költség körülbelül 250 lej, ami sok családnak megterhelő, pláne, ha két vagy több gyereket is kell iskoláztatniuk, és ha nem kapnának segítséget, egyesek lemondanának a magyar iskoláról. Vannak szociális és érdemösztöndíjaink, a volt Szülőföld Alaptól is kapunk támogatást, az Egyesült Államok-beli Connecticuti Magyar Kulturális Egyesület évente húsz diáknak biztosít évi háromszáz dolláros ösztöndíjat, a Szórvány Alap és a Communitas Alapítvány is adott. Egyik sajátos, és egyben személyes kapcsolatra lehetőséget adó segítség a „kereszt-szülői” program. Németországból és Budapestről „fogadtak

„A bentlakást mindig szívügyemnek tekintetem, az ott lévő gyerekeknek a boldogulását nagyon fontosnak tartom. Azt szeretnénk volna elérni jó néhány kollégával – és azt hiszem, sikerült is –, hogy a kollégiumban ne csak szállást és étkezést biztosítsunk a diákoknak, hanem egy második otthont is.”

örökbe” aradi tanulókat, 2008-ban pedig az aradi RMDSZ is indítványozta ezt a támogatási formát. Egyesek igénylik, hogy megismerjék a „keresztgyerekeket”, mások csak a pénzt küldik, de azt elvárjuk a gyerekektől, hogy félévenként írjanak beszámolót a tanulmányi előmenetelükről, és arról, hogy mire szükséges nekik a pénz. Vannak olyan „kereszt-szülők”, akik három-négy éve támogatnak valakit.

Egy németországi illetőnek a „keresztgyereke” már egyetemista, de még mindig segíti.

– *Családalapításkor, párválasztáskor szempont volt az is, hogy mindketten reálszakos tanárok?*

– Nem, dehogy. De Aradon kevesen vagyunk magyarok, ezért az fontos volt, hogy a megyében telepedjünk le. És a sors kedves tréfája, hogy mikor '90-ben a Csiky tanára lettem, a férjem a szülőfalumba, Kisiratosra került.

• **Hadnagy Éva:** „Legalább olyan igény van a gyerekek nevelésére – mostanában talán még nagyobb –, mint a tanítására.”

– Semmiképpen nem az volt a szempont, hanem inkább az egyetértés a közös dolgainkban. És a közös céljaink – tette hozzá Dénes.

– *Kislányukat, Kingát milyen szellemben nevelték, és ő örökölte-e a reál tantárgyak iránti érdeklődést?*

– Ösztönzésre és az emberek iránti figyelemre neveltük – válaszolt előbb Éva. – Ketten vagyunk otthon tanárok, pláne igazgatók – szegény gyermek... –, és tulajdonképpen példát lát a szülőktől. Nem igazán irányítottuk mi a reál szakok felé, de azt választotta a középiskola után.

– Hetedik-es-nyolcadikos kora óta nem szorult felügyeletre, saját határozott véleménye van – mondta Dénes. – Persze, a dolgainkat azért meg szoktuk beszélni. Fel van készülve nagyjából mindentől, de szerintem genetikailag örökölhetett valamit, mert a reál tantárgyak felé vonzódott.

PATAKY LEHEL ZSOLT

Beszélgetés Balogh E. Csabával, a koltói Petőfi Sándor Általános Iskola igazgatójával

„Fel kell nőnünk a falu dicső múltjához”

– Két éve igazgató a koltói iskolát, egy olyan településen, ahol a lakosságnak sajátos a nemzetiségi összetétele, az intézményben folyó oktatás pedig nem mondható minden tekintetben felhőtlennek. Mi jellemzi a Teleki Sándor gróf egykori kastélyában is működő intézményt?

– Valóban, Koltón a magyarok és a romák közötti viszony nem mondható minden szempontból zökkenőmentesnek. Bár a köztudatban úgy él, hogy a település színmagyar, ez már csak a múltra vonatkozóan igaz. A jelen jóval árnyaltabb és teljesen más képet mutat, még hogyha igyekszünk is nem tudomást venni erről. Erős magyar identitással rendelkező közösség él itt többségben, ugyanakkor egy nagyon jelentős roma kisebbség, amely szintén erős nemzetiségi öntudattal rendelkezik. A koltói oktatás nyelvi-etnikai alapú megoszlása

részre szakad. Ilyen körülmények között nem lehet könnyű az iskolát igazgatni.

– Igen, emiatt sem könnyű. Két főépülete van az intézménynek, az egyik, ahol az igazgatóság, titkárság, könyvelőség található, itt működik a magyar tagozat, a Teleki-kastély épületében. Ezenkívül PHARE program segítségével 2005 és 2008 között felépült egy négy tantermes új épület: tágas, világos, központi fűtéssel. A tanfelügyelőség a négy tantermes épület mellé egy nagy iskolaközpontot szeretne építeni, ahová a magyar és a román (roma) gyerekek) tagozat is együtt járna, óvodát, étkezdét is akarnak ott létesíteni. A gond az, hogy a tanfelügyelőségi elképzelés nem találkozik a helyi magyar közösség elképzeléseivel és a magyar szülők elvárásaival. Ők ugyanis ellenzik az efféle egyesítési kísérletet, úgyhogy ezért is nehéz az intézményt vezetni: egyszerre kell integrálni a romákat, szem előtt tartani a magyarok érdekeit, ugyanakkor vigyázni a közösségek identitására.

– Két külön tanári kar tanítja a magyar és roma gyerekeket?

– Van néhány tanár, aki mindkét tagozaton tanít, de a román tagozat is teljes tanári karral rendelkezik. Van négy óvónő, öt tanítónő, 3-4 tanár, akik teljes katedrával tanítanak a román tagozaton, no meg ott vannak még az óraadó tanárok is.

– A gyereklétszám hogyan alakul: több roma diák tanul a koltói iskolában, mint magyar?

– A számarányt tekintve több a beiskolázott roma gyerek: 454 diákból 175 magyar, 279 pedig roma. A romák románul és anyanyelvükön is tanulnak (a romani nyelvet, kisebbségi történelmüket tanulják anyanyelvükön): egy roma nemzetiségű tanár tanítja őket, elég jó eredményekkel, részt vettek roma országos olimpián is. Érdekes módon többen tanulnak az elemi osztályokban: itt vannak a legtöbben, mert sokan közülük évismétlők. 1–4. osztályban 130 gyerek tanul, nagyobb osztályokban pedig már kiegyenlítődik a magyar meg a román tagozaton tanuló diákok számaránya. Például a román nyolcadik 13 fős, ebből 5-6 gyerek jár csak iskolába. A magyar első osztály 10–15 fővel indul, a román pedig 30 gyerekkel. Ez azonban csak a beiskolázási szám, mert tulajdonképpen nem

Fotók • FARKAS EMŐD

• Balogh E. Csaba: „Én igazgatóként és tanárként is az igényességre, a munkára és a felelősségre buzdítom magamat.”

tulajdonképpen már 1989 előtt elkezdődött. 1982 óta tanulnak az itteni romák románul, azelőtt együtt tanultak a magyar gyerekekkel, magyar nyelven. Ha pedig magyar iskolába jártak és így szocializálódtak, természetes volt, hogy a magyar értékeket ugyanúgy becsülték és tisztelték, mint a magyarok. 1982-ben meggyőzték őket arról, hogy ha románul tanulnak, akkor jobban érvényesülnek majd, így azóta mondhatni párhuzamosan fejlődött a két közösség és elkezdődött egy elszigetelődési folyamat. A magyarok tudnak ugyan románul, de a saját identitásukat őrizve magyarul akarnak tanulni, a romák pedig románul tanulnak a nyolcvanas évek óta, a hivatalos ügyeket falun kívül románul tudták intézni, és egyre kevésbé volt szükségük a magyar nyelvre. A nagyszülők és az idősebb szülők még tudnak magyarul, de a gyerekek, unokák, fiatalabb szülők már nem: mivel román iskolába jártak, ezt a nyelvet sajátították el és viszik tovább.

– Az intézmény több épületben működik, köztük a Teleki-kastély két épületében, etnikai-nyelvi szempontból pedig két

Balogh E. Csaba 1972-ben született Nagybányán.

Középiskolai tanulmányait 1987–1991 között végezte a nagybányai Gheorghe Șincai Líceumban. 1997-ben a pécsi Janus Pannonius Tudományegyetem magyar nyelv és irodalom szakán szerzett bölcsész- és középiskolai tanár oklevelet. Tanári pályafutását a felsőbányai általános iskolában kezdte, itt tanított öt évet, majd egy évet a nagybányai Németh László Líceumban. 2003-tól a koltói általános iskola kinevezett magyartanára, 2009 márciusától megbízott igazgató.

járnak, főleg 5–8.-ban sokan hagyják el az iskolát vagy rengeteget hiányoznak. Az írást, olvasást, alpműveleteket elsajátítják, de sokan közülük csak azzal maradnak.

– Az iskola tavaly ősszel felvette a Petőfi Sándor Általános Iskola nevet, nyilvánvalóan azért, mert Petőfi itt, a koltói kastélyban töltötte mézesheteit 1846-ban, Teleki Sándor gróf meghívására.

– Koltó irodalmi zárandokhely, mindenki Petőfi nevére isméri. Sőt, talán senki nem tudná, hogy hol van a térképen ez a falu, ha nem járt volna itt a költő vagy nem élt volna itt Teleki Sándor, aki felajánlotta a kastélyát Petőfinak. A román köztudatban is Petőfi nevével fonódott össze a falu neve. 1990-től lehet Romániában iskolákat elnevezni, de csak 2010-ben került erre sor: én kezdeményeztem, hogy az intézmény értelem-szerűen a nagy költő nevét viselje. Másfél hónap alatt meg is kaptuk az engedélyt, így kezdtük a tanévet. A vezetőség roma tagja tudott ugyan a névadásról, a közösség tagjai viszont nem, és ezt nehezményezték. Számunkra természetes, hogy ha az iskolát elnevezzük, akkor Petőfi nevét kapja, ők viszont erősen tiltakoztak ez ellen a megnyitó napján. Két megnyitót tartotunk, egyet a magyar tagozaton, egyet pedig román nyelven az új épületben, kétnyelvű jelképekkel, táblával, és ott tört ki a botrány: voltak, akik harsányan adtak hangot a nemtetszésüknek. Azt hangoztatták, hogy nekik nem kell Petőfi neve, ki ez a Petőfi, miért magyar költő nevét viseli az iskola, és hogy egy 70 százalékból román által benépesített iskola hogy viselheti egy magyar költő nevét. Hiába magyaráztam nekik, hogy ez az ő múltjuk is, hiszen Petőfi például egy cigány fiatalembertől tanult lovagolni, aki Teleki lovásza volt, és hogy a legenda szerint – Jókai írásában olvasható – a költő már a Szendrey Júliával való kapcsolata előtt járt Koltón, és volt egy Pila Anikó nevű cigány szeretője. De hiába érveltem ezzel a roma tiltakozóknak, ők azt mondták, vegyük le a táblát arról az épületről, amelyben a gyerekeik tanulnak, a Petőfit, Júliát, Telekit ábrázoló faliképeket pedig tüntessük el. Ez meg is történt. Különválasztani az iskolát – ez akkor egyszerű és könnyű megoldásnak tűnt. Amikor azonban belegondoltam abba, hogy ennek anyagi vonzata is van, hiszen gyereklétszám alapján kapjuk a támogatást, nyilvánvaló lett: nem biztos, hogy ez a legjobb megoldás. Két hétig patthelyzet állt fenn, hogy akkor két külön intézménnyé váljék-e az iskola, és kineveznek esetleg egy román igazgatót, aki majd értjük felel. Aztán végül sikerült megegyezni a roma tanácsokkal, szülőkkel, a polgármesterrel abban, hogy maradjon egy jogi személyiség az intézmény, az iskola nevére szóló megbeszélést a vezetőségi tanács tűzze majd napirendre, és nevezzenek ki egy igazgatót a roma tagozatra. Ez teljesen jogos követelés, de a gond abból adódott, hogy megszabták: a roma tanár legyen az igazgató, mert úgy gondolták, hogy ő képviseli csak a románokat. Később elmentünk a tanfelügyelőségre, de a tanfelügyelőség nem nevezhette ki, mert nem címzetes tanár. Maradt a patthelyzet, ami tulajdonképpen puskaporos hordó, és bármikor robbanhat, hiszen nincsen roma igazgató. Amit még nehezményeztek, hogy nem volt roma szülő a tanácsban. Mi megválasztottunk ugyan egy szülőt, de két hét múlva jött egy másik csapat, hogy az illető őket ne képviselje. Így nem lehetett tudni, hogy akkor ki legyen a képviselő, most végül van egy szülő a vezetőségben.

– Bár igazgatói teendőid lefoglalnak, irodalmat is tanítasz, hiszen magyartanár vagy. Petőfit tanítani Koltón, ezen a

• Petőfi és Szendrey Júlia szobra gróf Teleki Sándor koltói kastélyának kertjében

különleges kisugárzása helyen sajátos színfoltja lehet az oktatásnak. Mennyiben kezelitek másképp a témát, illetve a diákok többet tudnak-e a nagy költőről, mint máshol?

Természetesen ezzel tudatosan is foglalkozni kell, nem csak véletlenszerűen. Az ide látogató turistákat Petőfi és a Teleki kastély vonzza ide, no meg az ittlakó emberek vendégszeretete. A koltóiak jó vendégfogadók, büszkék múltjukra. A legkisebb óvodás is ismeri a somfa történetét, tudja, hogy itt írta a költő a *Szeptember végéig*, ez benne van a levegőben. Itt lehetőségük van a diákoknak az év bármely napján meglátogatni a múzeumot, a magyartanár szabadtéri órát tarthat a somfa alatt, vagy a kastélykertben lévő párosszobor mellett, tehát a közvetlen tapasztalat is segítségére lehet az élményszerű irodalomtanításnak. Amit az iskola mint intézmény ehhez hozzátehet, az az a fajta tudatosság, hogy ez az irodalmi múlt kötelez, ehhez a szellemi örökséghez fel is kell nőni. Azt szoktam mondani, hogy ennek falunak van ugyan dicső múltja, hagyományai, de jövője is kell legyen, és most dől el, hogy ez a jövő milyen lesz. Az iskola ebből a szempontból meghatározó tényező, milyen értékeket közvetítünk a diákjaink felé, milyen mértékben sikerül a szülőket és a helyi önkormányzatot is magunk mellé állítanunk, megoldást találnunk közös dolgainkra. Én igazgatóként és tanárként is az igényességre, a munkára és a felelősségre buzdítom magamat elsősorban, a kollégáimat, a szülőinket és a diákjainkat egyaránt. Minőségi oktatás csak az iskola, a szülők és a tanulók összefogásával valósulhat meg. Ennek érdekében pedig még nagyon sokat kell dolgoznunk.

KISS JUDIT

Napsugár az esőben – értelmi fogyatékosok napközije Gyergyószentmiklóson

Apró lépésekkel a boldogulás felé

Gyergyószentmiklóson 1997 óta működik értelmi fogyatékkal élők foglalkoztató intézménye. Az ide járó gyerekek és fiatalok speciális, személyre szabott „tanterv” alapján próbálják elsajátítani a hétköznapi életben való boldogulás alapszabályait, és esetenként már az is nagy eredménynek számít, ha egy nyolcéves, még nem beszélő gyereket hosszas munkával és tengernyi türelemmel sikerül szóra bírni.

Civil kezdeményezésből indult oktatóintézmény

A gyergyószentmiklósi Napsugár az esőben nevű, értelmi fogyatékosokat foglalkoztató napköziotthon 1997-ben alakult Támaszklub néven, létrejöttét az akkori Ifjú-

kora is meglehetősen változó, szívesen jár ide iskolába a 6–7 éves kisgyerektől az 50 évesig minden korosztály. Az itt tanulók jelentős része nem a városban él, hanem a környező falvakról iskolabusz hozza-viszi őket a 8–14 óra között zajló foglalkoztatásra. Az intézmény fenntartási költségeit azok az önkormányzatok biztosítják, amelyek településekről foglalkoztatásra járnak ide a gyerekek, a havi 300 lejese „fejkvótában” megállapított összegből. Az itt dolgozó pedagógusok bérét a Hargita megyei tanfelügyelőség fedezi, a naponta elfogyasztott tízórait pedig jószándékú vállalkozók adományozzák. Emellett évek óta állandó támogatójuk a svédországi SV Tjörn Stenungsund népművelési szervezet, amelynek tevékenységi köre kiterjed az értelmi fogyatékosok foglalkoztatására is. A kapcsolat a kolozsvári származású, Svédországban élő Dézsy Ildikó pedagógusnak köszönhetően jött létre. De egy-egy pedagógusoknak, szülőknek szervezett tréning erejéig visszatérő vendége az intézménynek dr. Csernus Imre magyarországi sztárpszichiáter is. A másság elfogadását célzó tevékenységeiket nyílt napok keretében népszerűsítik, korábbi rendezvényeiket a művelődési központ előtti téren szervezték, idén viszont szélesre tárták az intézmény ajtaját és beinvitálták az épületbe az utca emberét.

Oktatás családi környezetben és hangulatban

„Eljött annak az ideje, hogy a pedagógusok, osztályközösségek, utcáról betérő kíváncsiskodók bejöjjenek az épületünkbe, meglássák, milyen korszerű itt minden, hogy itt színvonalas oktatás zajlik” – jelentette ki érdeklődésünkre Csata Kinga, az intézmény vezetője, kifejtve, hogy reményein felüli volt az érdeklődés, ugyanis folyamatosan érkeztek a különböző iskolák 1–8. osztályosai, tanítói, tanáraik kíséretében. „Összebarátkoztam az egyik fiúval, jó fej, érdekes játékokat mutatott nekem” – jelentette ki az egyik látogató kisfiú, kifejtve, ő bizony szívesen bejárna délutánonként játszani az itteni gyerekekkel. A nyílt nap egyébként vidám hangulatban zajlott, a tágas, családi berendezésű termekben együtt játszott az értelmi fogyatékos gyerek a nem fogyatékosokkal. De szakemberek irányítása mellett kézműves foglalkozásokon vehettek részt a gyerekek, vagy akár táncolni tanulhattak az egyik svédországi vendég jóvoltából.

Az egyik sarokban Down-kóros kislány játszott elmélyülten, egy fatáblán korongokat célozgatott, ám készségesen elmagyarázta a játékszabályokat és egy próbálkozás erejéig átengedte a terepet. „Ügyes vagy!” – kiáltott őszinte örömtől csillogó szemekkel, amikor útmutatásai alapján a kíváncsiskodó riporternek is sikerült eltalálni az egyik fako-
rongot a másikkal, és kissé elszomorodott, amikor közölték vele, sajnos, nincs idő tovább játszani. A másik sarokban fiatal óvónő tapsolni tanított egy plüssjátékalmazon ülő, hat-hét éves korú, többféle értelmi fogyatékkal bíró kisfiút: megmutatta, megfogta a kezét, összeütögette, aztán

A SZERZŐ FELVÉTELE

- A másság elfogadását célzó tevékenységeiket nyílt napok keretében népszerűsítik Gyergyószentmiklóson.

sági ügyekkel foglalkozó önkormányzati iroda – vezetője, Molnár Judith kezdeményezte. Az intézmény vezetését 2000-től Csata Kinga pszichológus vette át, tevékenységének első gyümölcse a Napsugár az esőben Egyesület, vagyis az értelmi fogyatékkal élők és szüleik érdekvédelmi szövetsége. Ekkortól lett az intézmény neve is Napsugár az esőben. Az egykori bölcsőde néhány helyiségében értelmi fogyatékosokat foglalkoztató intézmény néhány év alatt hatalmas változáson ment át, ma már korszerűen felszerelt termekben szakképzett oktatók foglalkoznak személyre szabottan, 51 agyvérzéssel született, Down-kóros, autista vagy egyéb értelmi fogyatékkal élő fiatallal. A tanulók élet-

megdicsérte. „Türelmjáték ez, de előbb-utóbb összejön” – magyarázta mosolyogva, majd kezdte előlről a tanítást.

„Mindenkit felmérünk, amikor hozzánk kezd járni, és személyre szabott oktatási csomagot állítunk össze számára” – magyarázta Csata Kinga igazgató, kifejtve, hogy ebben az intézményben elsősorban a hétköznapi életben való boldogulásra tanítják az ide járó gyerekeket és fiatalokat. Mint mondta, apró lépésekkel haladnak, félévente újra felméri a gyerekeket, és annak függvényében, hogy milyen mértékű fejlődést mutatnak, újratervezik a foglalkoztatási programot. Az igazgató azt is elmondta, hogy komoly eredménynek könyvelték el például azt az esetet, amikor egy nyolcéves, még mindig nem beszélő gyereket hosszas munkával és türelemmel sikerült megtanítaniuk beszélni. „Célunk, hogy olyan fiatalokat neveljünk, akik egyedül vagy kevés segítséggel elboldogulnak a hétköznapi életben” – magyarázta Csata Kinga, kifejtve, hogy ezzel párhuzamosan azon is munkálkodnak, hogy megváltoztassák a társadalom hozzáállását az értelmi fogyatékosokhoz. Mint mondta, kezdetekben még a szülők is inkább otthon rejtgették értelmi fogyatékos gyerekeiket, illetve arra is volt példa, hogy normális tanrendű iskolába adták, olyan feladatok elé állítva gyerekeiket, amelyek messze meghaladták értelmi képességeit. Ezeknek a gyerekeknek, amellet, hogy nem tudtak megfelelni az oktatási tanrend igen magasra állított mércéjének, még a hasonló korúak csipkelődéseit is el kellett viselniük. A másság elfogadtatásának ingoványos talaján Csata szerint már az utóbbi nyílt napon tapasztalt érdeklődés is reményeiken felüli eredménynek számít, de hosszú még az út, míg olyan intézményrendszer és társadalmi háló alakul ki az értelmi fogyatékosok számára, mint amilyet Svédországban tapasztalt.

Svéd minta

A svéd SV Tjörn Stenungsund népműveléssel foglalkozó szervezethez hat-hét éves kapcsolat fűzi az értelmi fogyatékosokat foglalkoztató napközit, eleinte svéd kormányalakokból lehívott pályázati összegekből szerveztek közös programokat, azonban Románia EU-s csatlakozásával ezt a

„Kezdetekben még a szülők is inkább otthon rejtgették értelmi fogyatékos gyerekeiket, illetve arra is volt példa, hogy normális tanrendű iskolába adták, olyan feladatok elé állítva gyerekeiket, amelyek messze meghaladták értelmi képességeit. Ezeknek a gyerekeknek, amellet, hogy nem tudtak megfelelni az oktatási tanrend igen magasra állított mércéjének, még a hasonló korúak csipkelődéseit is el kellett viselniük.”

támogatást megvonták. „Nagyon igazságtalannak éreztük az intézkedést és úgy határoztunk, hogy a magunk módján támogatni fogjuk a napközit” – fejtette ki Dézsy Ildikó pedagógus, elmondva, hogy az első időszakban – amíg még támogatta a programot a svéd kormány – sikerült megszervezniük a gyergyószentmiklósi napközi személyzetének látogatását egy hasonló svéd intézetben. Mint mondta, az

- „Eljött annak az ideje, hogy a pedagógusok, osztályközösségek, utcáról betérő kíváncsiskodók bejöjjenek az épületünkbe.”

ittieniek „majdnem elsírták magukat” az ott tapasztaltaktól, ugyanis Svédországban közösségi lakóotthonokat hoztak létre az értelmi fogyatékosoknak, ahol kétszobás lakásokban lakhatnak, közösségi teremmel, sportbázissal ellátva. A közösségi házakban zajló tevékenységet megfelelő képzettséggel rendelkező személyzet felügyeli, akik kezdve a takarítástól, bevásárlástól egészen a hétvégi kirándulások szervezéséig és lebonyolításáig minden olyan teendőt átveválnak, amit az értelmi fogyatékosok képtelenek elvégezni. Ugyanakkor a svéd kormány adókedvezményben részesíti azt a vállalkozót, amely értelmi fogyatékosokat foglalkoztat. „Az értelmi fogyatékosok számára rendkívül fontos, hogy ők is a társadalom hasznos tagjának érezhessék magukat” – hangsúlyozta Dézsy Ildikó, kifejtve, hogy ezek az emberek képesek bizonyos egyszerű, betanított munkavégzésre, és nagyon büszkéek arra, hogy ők is „pénzkereső” emberek. Mint mesélte, ő például főzni tanítja az értelmi fogyatékosokat, ami gyakorlatilag abból áll, hogy a foglalkozás során mindenkinek a képességeihez mérten ad elvégzendő feladatot, aztán mikor elkészült az étel, közösen elfogyasztják. „Van, aki zöldséget pucol, van, aki kavargat, mások asztalt terítenek, mindenki csinál valamit” – magyarázta Dézsy, kifejtve, hogy többek közt van a csoportban egy idősebb férfi, aki két órán át képes megpucolni egy hagymát, de ő ettől fontosnak és hasznosnak érzi magát. „És ez a lényeg...” – szögezte le Dézsy Ildikó.

JÁNOSSY ALÍZ

Ballagás a kézdivásárhelyi Nagy Mózes Líceumban

FOTÓK: DEME TAMÁS
az iskola 10. osztályos diákja

A Nagy Mózes Elméleti Líceum Kézdivásárhely és Felső-Háromszék legrégebbi oktatási központja, a névadó eszterneki ferences szerzetes alapította 1680-ban. A vallásos neveltetés tradíciójában kulturális központként működött a múltban is, ennek irodalomtörténeti jelentőségét őrzik az itt keletkezett iskoladrámák. Ma a korszerű és gyerekközpontú oktatás, tehetséggondozás, a reál- és humán műveltség megszerzésének intézménye. A Nagy Mózes Líceumban képzőművészeti tagozat is működik, a

vizuális oktatás, az esztétikai szépség iránti érzékenység is fontos helyet foglal el a diákok nevelésében. Év végén képzőművészeti tárlat mutatja be a diákok munkáit. A diákok országos és nemzetközi szinten nyernek elismerést, és az iskola a tudatosan épített, a pályaválasztást segítő tudományos gondolkodást is előtérbe helyezi. Az intézményben, amelynek szellemiségében a három évszázados hagyomány és a modern életvitel törekvései egészítik ki egymást, sporttagozat is működik.

Játékterápia Brassóban autista gyerekek és szülei számára

A terápiás kuckóhatás és társai

A Pszichológusok Szakkolégiuma által elismert Játék- és Drámaterápiás Képzés keretében májusban különleges szakmai gyakorlatra került sor Sue Jennings terapeuta vezetésével a Kristály Gyerekek Egyesületénél (Asociația Copii de Cristal) Brassóban: autista és Asperger-szindrómás gyerekek és szülei számára tartottunk Kincsesládikó elnevezésű tanfolyamot, a képzés célja a közös játszás tanulása volt.

A Nagy-Britanniában élő Sue játék- és drámaterápiás munkásságát több mint 30 szakkönyvben foglalta össze, amelyek hat nyelven olvashatók. A szakember Írországból, Izraelből és Romániából is szervez képzéseket. „A játék nélkülözhetetlen az egészséges mentális fejlődésünk útján”, vallja és bizonyítja sokoldalú munkájával. Országunkban, Brassóban és a város

vettem részt a Kristály Gyerekek Egyesületénél szervezett úgynevezett „szülőiskolában”.

Az érzékek stimulálása

A Kristály Gyerekek Egyesület első sorban az autisztikus spektrumzavarral élő gyerekeket és családjaikat karolja fel, nappali foglalkoztatást és tanácsadást biztosít számukra, segíti őket a társadalmi beilleszkedésben. A Kincsesládikó képzéscsomag, amelyre május 9–10-én hívta meg az érintett szülőket és 4–8 éves gyerekeiket az egyesület, az érzékek stimulálására fekteti a hangsúlyt, ugyanakkor egyszerűen megvalósítható szenzoriális játékokkal gazdagítja a szülők játéktárát.

Az említett pervazív fejlődési rendellenességekkel küzdő gyerekek esetében tulajdonképpen neurobiológiai zavar

közvetített testi kifejezésük határait. Így előfordulhat, hogy csípéssel, harapással, erős öleléssel fájdalmat okoznak szeretteiknek. Az egészségesen fejlődő gyerekek számára az ingerek megszokottá válnak, jó vagy rossz érzések társulnak hozzájuk. A külső tárgyak belsővé válnak, állandóságot nyernek s majd ezekhez a belső képekhez kapcsolódnak a nyelvi szimbólumok. A gyerekek célvezérelt mozgásaival elősegíti a megismerési folyamatot, a fejlődés a gyermek és környezete közötti kölcsönhatásokon keresztül megy végbe.

Az autista gyermeknél más történik. Az ingerek nem habituálódnak, vagy csak nagyon lassan. A különböző érzékek nem vagy hiányosan kapcsolódnak össze, a tárgyállandóság nem alakul ki, Én és nem-Én nem differenciálódik, a külső világ nem válik belsővé, nincs amihez kapcsolódjon a nyelvi jel, beszédfejlődési zavar marad fenn. A jelenségekhez nem kötődnek kognitív vagy érzelmi jelentések, a világ félelmetes marad és zűrzavaros. Míg az egészséges gyerekek megtanulják a rendezett információfelvételt, az autisztikus gyerekeknél az ingerek véletlenszerűen, töredezetten regisztrálódnak.

Minden kisgyereknek egy dolgot minden érzékszervével sokszor meg kell tapasztalnia ahhoz, hogy azt mint egész tárgyat észlelje, megismerje. Az autista gyerekeknél ez sokkal lassúbb és „munkásabb” feladat: még több érzékszerven keresztül, hosszabb ideig ismételt és változatosan felkínált tevékenységen keresztül jut el a tárgyállandóság kialakulásához. Mindaddig, amíg egy tárgyról nem formál integrált percepciót, az illető tárgy minden alkalommal riadalmat fog kiváltani a gyerekből.

Az érzékszervek stimulálása

Az érzékszervek stimulálása alapvető fejlesztő tevékenység az érintett gyerekek számára. Az öt alapérzék, a tapintás, ízlelés, szaglás, látás, hallás, valamint a vestibuláris és proprioceptív érzékelés, azaz az egyensúlyérzék és testrészek helyzetének az érzékelése

Fotó: BONE EWALD, KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

• „A játék nélkülözhetetlen az egészséges mentális fejlődésünk útján.”

környékén élő egészséges és fejlődési rendellenességekkel küzdő gyerekek, hajléktalan és börtönlakó felnőttek részesültek az utóbbi években Sue Jennings és önkéntesei munkájából. A Játék- és Drámaterápiás Képzés tanoncként magam is önkéntesen

áll fenn, amelynek következtében az ingereket nem tudják megfelelően beépíteni az idegrendszerbe. Bizonyos ingereket túl erősnek érzékelnek, ezeket kerülik: például zavaró lehet számukra egy hang, egy érintés, ugyanakkor másképp mérik fel a mások felé

Fotó • PORKOLÁB ANDREA

- „A gyakorlatok mindig a szülő és a gyerek közös tevékenységére alapoznak, a szülő és a gyerek játékra való képességét fejlesztik.”

meghatározó további lényeges képességeket: a sorrendiség, az ok-okozati összefüggések, a kapcsolatok teremtésének képességét. Kiemelten gondot kell fordítani az autisztikus spektrumzavarban szenvedő gyerekeknél a taktilis és a vestibuláris észlelés fejlesztésére, ugyanis akadályozott működésük okozza ezekben az esetekben a fejlődésbeli elakadást. Kevésbé látványos e két érzékelésnek a hiánya, ezért nehezen felfedezhető, de a világ szenzoros integrációjában kitüntetett szerepük van. Gondoljunk csak arra, hogy a csecsemő a világot érintés útján fedezi fel: kezdetben az anya bőrének érzékelése, később a tárgyak szájhoz emelése, manipulálás minden ismeretlennel. Ugyanakkor a térnek a biztonsága, a stabil talaj érzékelése szintén elengedhetetlen a környezet felfedezésének vágyához, az ingerek veszélyérzet nélküli befogadásához.

Közös játékok gyerekekkel, szülőkkel

A Kincsesládikó program olyan szenzoriális felfedeztető játékokat mutat be a szülők számára, amelyekhez a kellekek a házban megtalálhatóak vagy nagyon könnyen beszerezhetőek, és a nap bármelyik szakaszában, szinte bárhol alkalmazhatóak, egy kis kreativitással a végtelenségig variálhatóak. A gyakorlatok mindig a szülő-gyerek közös tevékenységére alapoznak, a szülő és a gyerek játékra való képességét fejlesztik. Az autista gyerek cselekvésen keresztül tanul, ha sikerül cselekvésre

bírni és az ismétlésre sor kerül, egy idő múlva megszokottá, ismerőssé válik, s előbb-utóbb élvezni fogja. Ha eddig eljutottunk egy mozgásban vagy egy eszköz használatában, akkor ő maga fogja keresni és kezdeményezni ismét ugyanazt a tevékenységet.

Gyakorlatok a Kincsesládikó tárházából

A tapintási érzék fejlesztése céljából a gyerekek krémmel, nedves törlővel kengethették kezüket, szüleik kezét, borotválkozási habbal játszhattak, rajzolhattak maszkot szüleik arcára, ujjal, tenyérrel festhettek hatalmas kartonházikókat, selymekbe, különböző érintésű anyagokba öltözhettek. Az átlátszó színes anyagok alkalmasak az olyannyira népszerű kukucskálós játékok számára, ugyanis elrejteneik, de átláthatóságuk mégis biztonságot ad: aki elrejtőzik, mégsem tűnik el teljesen. Nagyon kedvelték a gyerekek a „főzicskézést”, amikor lisztet és különböző magvakat keverhettek a kezükkel kis vödöröskékben. Egy nagy védőfólia, két edény és néhány hozzávaló meglepően hosszú ideig képes cselekvésre bírni az egyébként nehezen motiválható gyerekeket. Szintén a konyhához kapcsolódik az a gyakorlat, melynek során bezárható vagy leragasztott műanyag edényeket kaptak kézbe a gyerekek. Az edényekben kis színes labdák kecsgették a kíváncsiságukat és arra ösztökölték őket, hogy megdolgozzanak azért, hogy játszhassanak velük. A sikerrel kibontott dobozokból elő-

bukkanó labdák sokoldalú érzékelésére néha a felnőtt önkénteseknek kellett ötletet adniuk: simították, megszagolták, gurították, dobták, de mihelyt a gyerekek rákaptak az „ízére”, úgy tűnt, a végtelenségig játsztak volna velük.

Fokozott munkazaj támadt, amikor a gyerekek hatalmas kartondobozokat kaptak, hogy kedvükre bemászhassanak: selymekkel kibélelhetnék, kuckót készíthettek maguknak, de ugyanezekből készült személyszállító vonat és hosszú alagút is. A szakirodalom által is említett „kuckóhatás” terápiás jelentősége abban rejlik, hogy a valóság megismerésének alapja a stabil alapszorongás oldalerőtel kialakulása, majd a saját test ezektől való megkülönböztetése.

A gyerekek elsőre idegenkedtek bizonyos anyagoktól, de hatékonyan bizonyult saját magunkon mutatni, hogy mi mindenre alkalmas az egyes eszközök használata, és a gyerekek utánzásra alapuló tanulása nem volt kudarcot. A szülők és a gyerekek vidámságát és közreműködését fokozták a fogócskás és masszírozós játékok, utóbbival nemcsak a szülő kényeztetette a gyerekét, hanem a gyerek is édesanyját, édesapját. A gyakorlatok mindkét nap egy jól előkészített biztonságos térben kaptak helyet, amit nem más idézett elő, mint egy otthonról hozott kispokróc és kispárna, amelyben a szülő a közös tevékenységek előtt és után elringatta a gyerekét, és ezáltal előhívta azt az elsődleges, biztonságos élményt, ami az ő kapcsolatukat kezdetől fogva meghatározza. A terápiás alkalom során a gyermeknek újra és újra tapasztalnia kell, hogy a hely ismerős, biztonságos. A Kincsesládikó néhány gyakorlata az autisztikus spektrumzavarral élő gyerekek és szüleik számára ajánlott elsősorban, de kapunyitogató minden szülő és pedagógus számára, ugyanis arra hívja fel a figyelmet, hogy játékkedvvel és néhány rendelkezésünkre álló hétköznapi eszközzel rendkívül preventív és fejlesztési lehetőségeket biztosíthatunk gyerekeink számára. A rászánt idő és az alkalmas tér kíván némi szervezési elgondolást, hogy a maszatolás, a hancúrozás, a hangoskodás is beleférjen, de a kevés előkészület sok esélynek ad táptalajt.

LAZSÁDI CSILLA
óvónő,
szociálpedagógus

Végre itt a nagyvakáció!

• Opra Anita, 2. osztály, béla falvi Tuzson János Általános Iskola

• Fekete Roland, 4. osztály, béla falvi Tuzson János Általános Iskola

Negyedikesek búcsúztatója

Mikor első osztályba indultunk
Ti szép énekkel és versekkel fogadtatok.
Most mikor búcsúztok,
Én mondom el a búcsú súlyos szavát.

Sok boldog évet töltöttünk együtt
Nevetve és sírva,
Jóban, rosszban,
Amit nem feledünk el soha.

Bárhová visz az út,
Jó tanítónkat ne feledjétek el!
Ki megtanított sok hasznos dologra
És mindenféle jóra.

Opra Anita, II. osztályos

Elsősök fogadása

Elhagyjátok az óvodát, iskolába érkeztek,
Barátotok lesz a könyv, a toll és a füzetek.
Találoztok osztálytárssal, barátnővel.
Reméljük az iskola lelketeknek megfelel.

Hiányozni fog az ovi
A sok játék, kicsi kocsi.
De vár rátok az iskola
A betűk mesés világa.

Fodor Janka, III. osztályos

• Boldizsár Szabolcs, 3. osztály, bélafalvi Tuzson János Általános Iskola

• Szász Gréta, 3. osztály, Marosfelfalu

• Szekeres Júlia, 2. osztály, Marosfelfalu

• Fodor Janka, 3. osztály, bélafalvi Tuzson János Általános Iskola

• Lengyel Ottó, 2. osztály, Marosfelfalu

• Demeter Erika, 3. osztály, Marosfelfalu

Diákcsalogató rendezvényekkel várták a nyolcadikosokat

Nyílt napok a Nagykárolyi Elméleti Líceumban

Fennállásának 20-ik évét ünnepelte május végén a Nagykárolyi Elméleti Líceum. Az oktatási intézmény egész napos programsorozattal csalogatta be nyitott kapuin a környékbeli általános iskolák nyolcadikosait abban a reményben, hogy a diákok ősztől hozzájuk iratkoznak majd kilencedik osztályba. Az iskola hat tanára kötetet is szerkesztett, amely az oktatási intézmény történetét eleveníti fel.

Zsidó Sándor, a Nagykárolyi Elméleti Líceum igazgatója a nyílt napok hivatalos megnyitóján elmondta, örül, ha a látogatók és az iskola diákjai ismerkednek egymással, jól érzik

kultúrprogram mellé ír népi ételeket is felszolgáltak. Emellett az angolszász vendégszeretetet Enyedi Anna Regina angol és ír népdalok éneklésével fokozta. Az érdeklődők eredeti ír népviseletbe öltözött lánnyal is társaloghattak, illetve megkóstolhatták a híres angol gasztronómiai „csodát”, a tejes teát. Azoknak pedig, akik hisznek a sorsban, boszorkány jóslót kristálygömbből.

Az infólaborban hálózatban lehetett kipróbálni a legnépszerűbb számítógépes játékokat, amelyek versenyére a tapasztaltabbak hivatalosan is benevezhettek. A folyosókon sétálva láthattuk, valamennyi szaktanteremben tartottak tudomány-népszerűsítő előadásokat, amelyek mindegyike teltházas közönségnek örvendett. A természettudomány szakos tanárok érdekes kísérletekkel csalogatták a látogatókat, ám a legnépszerűbb programpontnak mégis az élő sakkjátszma bizonyult, ahol az aszfaltra festett táblán megfelelő jelmezbe öltözött, hús-vér sakkbábuk lépkedtek. Az élő sakkfigurákat a diákok és tanárok egy-egy képviselője által vívott harc mozgatta. Aki a tábláról leütöttek, szakszerű körülmények között, hordágyon vittek le a pályáról. Sportversenyekből egyébként sem volt hiány, hiszen kosárlabda- és asztalitenisz-mérkőzéseket rendeztek, büntetőket lehetett kapura rúgni és a szülő-tanár futball-mérkőzést, illetve a sporttáncbemutatót is sokan figyelemmel kísérték. A szaktantermekben a tanárok és diáksegítőik külön fogadták a nyolcadikosokat. A természettudományi termekben érdekes kísérleteket végezhettek a leendő középiskolások, és délután az iskolaudvaron a könnyűzenei szolisták és együttesek műsorát élvezhették. A tanintézmény természetvédő klubja is bemutatkozott a leendő golyáknak. Az ököklubosok számtalan hazai és nemzetközi versenyen részt vettek már, és az általuk begyűjtött díjakat is szívesen megmutatták az érdeklődőknek. A nyílt napon általánosműveltség-versenyeket rendeztek, plakátokat lehetett készíteni, valamint képzőművészeti, fénykép- és népművészeti kiállítást tekinthettek meg az érdeklődők. A németteremben sváb nyelvű népdalt tanítottak élőzenei kísérettel, valamint a népcsoportra jellemző népművészeti és használati tárgyakból rendeztek be tárlatot. A nagykárolyi középiskola programkínálata olyan gazdag volt, hogy aki mindenhova el szeretett volna jutni, csak percekre időzhetett egy-egy helyszínen. A város elméleti és szakközépiskoláiban egyébként nagyrészt ugyanazon a napon rendeztek népszerűsítő programokat, és a környékbeli falvak iskoláinak végzőseit autóbusszokkal, szervezett kirándulás formájában vezették végig az intézmények tantermein. A nyolcadikos diákoknak így könnyebb eldönteni, melyik iskolát szeretnék megcélolni az általános iskola befejeztével.

- „Az élő sakkfigurákat a diákok és tanárok egy-egy képviselője által vívott harc mozgatta Nagykárolyban.”

magukat az intézmény frissen felújított, kibővített épületében. Az ünnepi programok mazzorettbemutatóval kezdődtek, ám a nap folyamán az iskola szinte valamennyi termében tartottak figyelemre méltó foglalkozást. A nyolcadikosok megpróbálták mindenhova betekinteni, és látszott az arcukon, lenyűgözi őket a sulis változatos programkínálata. Az angol szaktanteremben Vincze Annamária tanárnő és segédei várták az érdeklődőket. Mint elmondták, Shakespeare leghíresebb drámájának, a *Rómeó és Júliának* erkélyjelenetét mutatták be korhű kosztümökben, eredeti angol szöveggel. Ám itt korántsem ért véget az angol szakosok meglepetése, ugyanis a

VÉGH BALÁZS

Milyen tábort válasszunk a gyerekeknek?

– Eszter, mit csinálsz a nyári vakációban?

– Mit, mit? Eszem a fagyaltot, iszom a limonádét, és csinálom a nagy semmit...

Ez az anekdotának is beillő párbeszéd egy harmadikos kislány és nagynénje között zajlott a minap. Bizony, ha eljön a nyár és elkezdődik a hosszú nyári vakáció, a szülők lázas szervezkedésbe kezdenek. Táborokat, délutánig tartó foglalkozásokat keresnek a gyermekeik számára, ahol jól érezhetik magukat, biztonságban vannak, és netán tanulnak is valamit.

Egyre több alapítvány, egyesület, tanító, tanár, edző szervez tábor. Kéthárom héttel a vakáció előtt szinte naponta hoz haza a fiam tábor hirdető szórólapokat. Van itt minden: kézműves, úszó, biciklis, román nyelvet gyakoroltató, sport, ahol több sportban is kipróbálhatja magát a gyerek, cserkész, néptánc, angol nyelvet oktató, természetvédő, lovas és még sorolhatnám.

Bizony, jó dolog táborba menni: barátkozni, új, érdekes dolgokat kipróbálni, társaságban lenni, együtt sokat nevetni, este fáradtan lefeküdni – mondja tízéves fiam. Majd arról beszélgetünk, hogy eddigi táborélményei alapján mit gondol, melyik lenne az a tábor, ahol valóban jól érezte magát. Gondolkodás nélkül válaszol: az, ahol pihenhettem, ahol sokat játszhattunk, ahol szépen bántak velem, ahol finom volt a kaja, jó volt a társaság, ahol sok jó, érdekes tevékenység volt, de nem hajtottak, nem siettetek bennünket, szóval az, ahol kikapcsolódtam. Már harmadszor ér véget a tanév számára, eddig elég sok táborban volt, de sajnos nem mindenik telt jól: volt olyan, ahol szerintem túl keveset foglalkoztak velük, volt olyan is, ahol annyira sűrű volt a program, annyira fárasztó volt, hogy estefelé síró elcsukló hangon mondta, hogy alig várja, hogy hazajöjjön, és délig aludjon...

Mit tehet a szülő? Hogyan válasszunk tábor a gyerekeinknek?

Eszternek valóban igaza van: a nyár a lazulás, a békés semmittevés, az elmélyült játszás, szemlélődés, az olvasás, a hosszú beszélgetések, a délig alvás ideje. Éppen ezért, ha tábort választunk, akkor mindenképpen figyelünk arra, hogy ne legyen napi két edzés, teljesítménytúra,

hajnali ébresztő és katonás rend, hiszen nem erre van szüksége egy tízéves gyerekeknek. De legyen benne sok érdekes kaland, élmény, nevetés, közös tevékenység és lazulás.

Mondják, manapság a szülő mindent megtesz a gyerekéért: reggeltől éjszakáig dolgozik, nyolcórás munkahelyét váltja a délutáni, este fáradtan, nyűgösen csak a csendre vágyik. De valóban mindent megtesz a gyerekéért: egyre drágább táborokat és szervezett kirándulásokat is ki tud fizetni, ha a gyerekről van szó.

Természetesen senkit sem szeretnék megbántani, de úgy gondolom, hogy nem erre van szükség. Valljuk be: a tá-

Tapasztalatom szerint nem a tábor ára dönti el, hogy mennyire színvonalas. A tábor szervező csapat felkészültsége, igazi gyerekbarát hozzáállása, az egyszerű, kicsit vadon, de higiénikus körülmények, a jó helyválasztás, az érdekes programok, és a jó társaság az, ami eddigi tábori élményeink során számunkra fontos a jó tábor megválasztásakor. Ez lehet olcsó is, ha például az ügyes szervezők pályáznak, és támogatást nyernek a táborukhoz, vagy lehet drágább is. Ha viszont már kipróbáltuk, és tudjuk, hogy igazi élmény gyerekünk számára, akkor érdemes áldozni. Nem érdemes viszont kettőnél több tábor-

• „A nyár a lazulás, a békés semmittevés, az elmélyült játszás, szemlélődés, az olvasás, a hosszú beszélgetések, a délig alvás ideje.”

bordömping, ami eláraszt bennünket, inkább divat, üzlet, jó kereseti lehetőség a szervezők számára, mint igazi tábor. Hangsúlyozom, nagyon sok kivétel van, és nem szeretnék általánosítani. Igazi tábor alatt azt értem, ahol a gyerekek televízió, számítógép, mobiltelefon nélkül, kis házikókban, és nem három–négy-csillagos panzióban vannak elszállásolva, valahol távol a várostól, egy tisztáson, erdő, természet közelben.

Ahol ebéd után nem arról folyik a vita, hogy kinek mennyi zsebpénze van, és azt mire költhetik el a legközelebbi boltban, hanem felnőtt segítségével együtt főznek, együtt hagynak rendet maguk után, egyszóval valóban megtapasztalják a közösségben való létet.

Mi még kísérletezünk. Voltunk nagyon jó és kevésbé jó táborokban.

ba küldeni a gyereket. Nem érdemes a közös családi vakáció helyett, a falusi nagyszülőknél való lazulás helyett táborba íratni csemeténket, aki semmi másra sem vágyik a nagy nyári nap-sütésben, csak arra, hogy jól érezze magát, hogy pihenjen és élményekkel gazdagodjon. Mégis az a legjobb, ha mindezt családi körben tesszük. Ha együtt kirándulunk, beszélgetünk, olvasunk, délig alszunk, együtt főzünk, együtt nevetünk, és elhisszük, hogy ez a legeslegjobb, legesleghosszabb nyári vakációnk!

Szép, élményekben gazdag vakációt kívánok Mindenkinek!

SZALÓ RÉKA

„Figyellek téged, akár tudsz róla, akár nem” – gondolatok a nevelésről

Fotók • BONE EWALD

- „A gyermek tiszta lappal indul a világnak, a világról, önmagáról emberekről alkotott képe attól függ, hogy milyen hatások érik.”

Elgondolkoztam azon, hogy ha semmit sem tudnék róla, mi lenne az első gondolatom, mit is takarhat a „nevelés” szó. Nyelvtanilag a „növelni”, ezen túl a „nőni” szóból származtatnám, ennek alapján a „nevelés” az „valaminek, valakinek a növekedését, fejlődését elősegíteni”.

Szerencsés esetben értékközvetítés történik

Ha kicsit megnézzük a világ rendjét, természetes folyamat a növények, állatok, emberek, minden élőlény – és talán életelen dolgok is – létezésének ciklikus változása. Megjelenik, változik, eléri fénypontját, hanyatlani kezd, aztán eltűnik. A növekedés tehát a legtermészetesebb folyamat, ha az alapvető szükségletek ki vannak elégítve, akkor magától megtörténik mindenki életében. De valóban ennyi lenne-e a növekedés? Nem szűkíthetjük le a nevelést a testi szükségletek kielégítésére, ezért a „növekedés elősegítése” kifejezés nem takarja a nevelés fogalmát. Pedagógiai értelemben a nevelés lényege az értékközvetítés, az értékteremtés. Ha azt mondjuk, hogy valaki gyereket nevel, akkor arra gondolunk, hogy testi-lelki jólétéről egyaránt gondoskodik, személyiségét pozitív irányba fejleszti.

Ez az elmélet nagyon jól hangzik ugyan, de nem minden esetben így nevelünk. Szerencsés esetben a nevelésben meg is történik ez az értékközvetítés, de előfordulhat, hogy nem, mert szándékosan vagy akaratlanul nem mindig értékeket közvetítünk a nevelendő gyerekeink felé. Mivel a nevelés szónak a pedagógiában egyértelműen pozitív kicsengése van, most inkább a formálás szót használnám annak megvizsgálására, hogy melyek azok a hatások, amelyek gyerekeink személyiségét formálják. Elsősorban a legkisebb közösség, amellyel a gyerekeknek kapcsolata van, a család.

Ellentmondás és feszültség

A gyermek tiszta lappal indul a világnak, a világról, önmagáról emberekről alkotott képe attól függ, hogy milyen hatások érik. Nagyon sok család képtelen vagy csak kis mértékben képes értékeket közvetíteni, talán azért, mert nem is akar. De talán helyesebb azt a kifejezést használni, hogy nem tud, mivel a családtagoknak sincsenek magukkal hozott értékeik. Ilyen esetben nagyon nehéz külső személynek beavatkozni és pozitív hatást gyakorolni a gyerekekre, de nem lehetetlen. Véleményem szerint ilyen esetekben

elsősorban a szülőket kellene nevelni, ezzel automatikusan javulna a gyermek helyzete is. Sokszor a legjobb indulattal is követünk el hibákat. Aki kicsit is felelősségteljes szülő, igyekszik a gyerekének a legjobbat nyújtani, de persze megesik néha, hogy ez a legnagyobb jóindulat ellenére sem sikerül. Ugyanakkor nagyon lényeges a nevelésben a hitelesség. Hiába próbálók a gyermekemnek közvetíteni valamit, amit helyesnek hiszek, ha én magam nem aszerint élek: gondot okoz, ha egy dolgot tanítunk a gyereknek, és másképpen cselekszünk. Nagyon összezavarjuk ugyanakkor őt, ha valamiről azt tanítjuk, hogy nem jó, nem helyes, közben mi pontosan azt cselekedjük, ez pedig ellentmondást és feszültséget vált ki a gyerekből. Tipikus példa erre az a szülő, aki megveri gyerekét azért, hogy többet ne verekedjen a testvérével vagy társaival, mondván, hogy a problémákat nem erőszakkal és verekedéssel oldjuk meg. Mit érzékel ebből a gyerek? Ezt a problémamegoldó módszert (a verekedést) ő eltanulta valahonnan, és mivel fél a büntetéstől vagy szülei haragjától, igyekszik máshogyan rendezni a dolgait. De nem tud másképp cselekedni, mert honnan is tudna, hiszen szülei is így kezelik a problémákat, ő csak lemásolta ezt. Ennek következménye lehet a szorongás, önvád, csökkent önbecsülés, hiszen a gyerek szeretne másként cselekedni, de nem tudja, hogyan kell, mert nincs előtte modell, ami alapján ezt megtehetné. Ez szélsőséges eset, de más, kisebb jelentőségű dolgokban is megjelenhet.

Hazugság vagy hétköznapi csúsztatás?

Híve vagyok annak a felfogásnak, hogy amit másban elítélek, az nagy valószínűség szerint bennem is megvan. Jőmagamnak sajnos elég sok idő kellett, amíg rájöttem, hogy a rossz szokásoknak a nagy része, amiket szeretnék kinyesegetni a gyerekeimből, bennem, a szüleiben is megvannak, és tudatosítottam, hogy tőlünk másolta őket. Következésképpen, amíg én nem változtatok a rossz szokásaimon, nagyon nagy elvárás a gyerektől az, hogy ő megtegye azt, ami nekem nem megy. Így kicsit a gyerekek is nevelhetnek minket. Egy sze-

mélyes tapasztalatom: megkértem a kislányomat, hogy figyelmeztessen, ha úgy látja, hogy nem úgy cselekszem, ahogy azt neki tanítani szoktam, vagy ha valami ellentmondást lát a beszédemben vagy viselkedésemben. Nagyon meglepő volt az az őszinteség és egyszerűség, ahogyan ő ezt kezeli. Nem tesz szemrehányást, de könyörtelenül közli velem, ha valami ellentmondást észre vesz. A legmegdöbbentőbb és elgondolkodtatóbb volt, hogy ő hazugságnak nevezte azt, amit én esetleg csak hétköznapi kis csúsztatásnak neveznék, és figyelembe sem veszek (pl. azt mondom, hogy örvendek a vendégeknek, amikor ő látja rajtam, hogy nem, és tudja, hogy épp más terveim voltak). Másik jellegzetes dolog, hogy pontosan látja rajtam, ha szomorú vagyok vagy gondjaim vannak, hiába próbálom titkolni előtte. Ilyen esetben legjobb az őszinteség, mert a titkolózás azt sejtetheti vele, hogy valami nagy baj van, amiről neki nem szabad tudnia, találgatni kezd, mi lehet a baj, a bizonytalanság megterhelőbb, mint a biztos rossz. Tartottam tőle, hogy „aláása a szülői tekintélyemet”, ha hibáimat, gyengeségeimet is felfedem, de azt tapasztaltam, hogy ha én őszinte vagyok vele és beszélek az érzéseimről, ő is sokkal inkább meg tud nyílni.

Hagyjuk, hogy élje meg a negatív érzelmeket is

Meghatározó tényező a nevelésben a hatékony kommunikáció, mind a családtagok között, mind a szülő-gyermek kapcsolatban. Mint azt fentebb említettem, nagyon fontos dolog a valós emberi érzéseinkről beszélni, nem arról, amit éreznünk kellene. Sokszor előfordul, hogy pontosan tudjuk, mit kellene éreznünk egy ideális világban valamely dologgal kapcsolatban, de épp az ellenkezőjét érezzük. Helyesnek látom, ha hagyjuk a gyereket, hogy megélje a negatív érzelmeket is, a szomorúságot, a csalódottságot, a haragot, hogy hangot adjon ezeknek az érzelmeknek is, ne maradjanak elfojtva, feldolgozatlanul. A hatékony kommunikáció érdekében igyekezzünk a saját érzéseinkről beszélni, és nem a másik felet minősíteni. Mondhatom azt, hogy „Jaj, de rendetlen vagy!”, vagy pedig mondhatom azt, hogy „Engem zavar, hogy nem pakoltad el a ruháidat, mert így rendetlenség van a szobádban”. Az első kifejezéssel minősítettem, és egy negatív jelzőt ragasztottam rá, a második pedig az én érzésemet fejezi ki. A családon kívül az oktatási intézményeknek van még

• **„A minket ért hatások mind gyermek-, mind felnőttkorunkban formálnak minket, a körülöttünk található mikro- és makroközösség, az oktatási intézmények, amelyekben megfordultunk, az oktatók, akikkel találkoztunk...”**

nagy szerepük a nevelésben. Nevelés és oktatás, ez a két feladta áll az óvodai és iskolai oktatók előtt. Egyetértek azokkal a gondolkodókkal, akik azt vallják, hogy a nevelési cél a boldog ember személyiségének kialakítása. Természetesen nagyon fontos az ismeretanyag átadása is, de én a hangsúlyt mégiscsak a harmonikus, boldog, kiegyensúlyozott, szabad, elégedett és hálás személyiség kialakítására helyezném. Véleményem szerint ez kell legyen az alapja az óvodai, iskolai nevelésnek is. Erre lehet építeni a tudásanyagot. A minket ért hatások mind gyermek-, mind felnőttkorunkban formálnak minket, a körülöttünk található mikro- és makroközösség, az oktatási intézmények, amelyekben megfordultunk, az oktatók, akikkel találkoztunk, munkaközösségeink, baráti körünk, a média és még számos dolog van ránk hatással. Jó lenne, ha tudnánk pozitívan és értéket közvetítve nevelni és nevelődni egyaránt, hogy ne csak formálódni hagyjunk magunkat és gyerekeinket a körülmények forgatagában.

„Ne félj megmutatni nekem a kudarcaidat”

Nemrégiben nyílt meg Magyarországon egy rendhagyó kiállítás, *Kontrasztkiállítás* néven, a Magyarországi Református Egyház és a rendőrség közös szervezésében. Ez a kiállítás a megdöbbentés erejével hat, elsősorban fiataloknak, de nem kizárólag. A kábítószer-használat, alkoholizmus, öngyilkosság, családon belüli erőszak, abortusz témakörében

tartalmaz sokkoló képeket, videókat, kisfilmeket, előadásokat, ezáltal hívja fel a figyelmet ezekre, a napjainkban nagyon aktuális problémákra. Egy figyelemre méltó kisfilm szövegét idézném. Ez a film, véleményem szerint, kiválóan példázza a gyermek szülőhöz való viszonyulását. A kisfilm címe: *Példaképek*. Egy öt-hat éves kislány beszél az édesapjához: „Apa! Most épp nem tudod, de én figyellek téged. Figyelem a dolgokat, amiket teszel. Figyelem, hogyan viselkedsz az emberekkel, hogyan viselkedsz velem, anyuval és a testvéremmel. Ahogy az életedet éled, nagy hatással lesz rám. Amikor itt lesz az ideje, hogy pályát válasszak, és gondoskodjak a családomról, a munkaerő-csőd előttem lesz. Lesznek idők, amikor integritással fogok küzdeni, és talán nem tudom majd, mit tegyek, de emlékezni fogok, hogyan álltál ki azért, ami helyes, még akkor is, ha te a másik irányba néztél. A hibákat, amiket elkövettél, én is el fogom követni. Kérlek, ne félj megmutatni nekem a kudarcaidat, hibáidat, tanulni fogok belőlük. Apa, figyelsz? Én figyelek. Tényleg elhiszed, amit Istenről mondasz? Szükségem van a segítségedre, hogy mutasd az utat. Mutasd meg, mitől jobb és biztonságosabb a világ. Mi a jó. Figyellek, apa. Minden nap. Te tanítasz engem, hogyan éljek. Akár tudsz róla, akár nem.”

TRAISTA JÚLIA
a BBTE Pszichológia és Neveléstudományok Kara Szatmárnémeti tagozatának hallgatója

Az iskoláskorban előforduló leggyakoribb tartáshibák

A civilizáció ártalmait, a helytelen életvitel eredményeként az iskolás gyerekek 35%-a szenved valamilyen fizikai rendellenességben. Enyhébb esetben rossz a tartása (passzív „függő tartás”), súlyosabb esetben mozgáskorlátozottság, túlterheléses izomállapot is fennáll, ami már nehezen korrigálható, esetenként kinőhető, de ha odafigyelünk, megelőzhető. A probléma túlnő az egészségügy keretein, szembe találja vele magát a szülő, pedagógus, testnevelő éppúgy, mint az edző. Dr. Henrik Seyffarth norvég ideggyógyász a megelőzés szükségességére már az 1960-as években felhívta a figyelmet.

Iskolai megelőzés

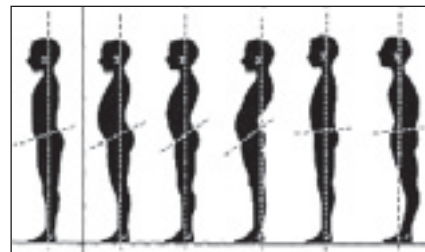
Az iskolai megelőzés nem kizárólag egészségügyi, hanem összetársadalmi feladat kell, hogy legyen, s itt a szakemberek mellett számítani kell a szülőkre, nevelőkre, pedagógusokra felelősségvállalására is, az állandó kapcsolattartásra a testnevelővel, gyógytornással, szakorvossal. Szükséges tehát, hogy a szülőket, nevelőket olyan ismeretekkel lássuk el (pl. szülői értekezletek alkalmával tartott előadásokon), amelyek a gyermeknek nyújtandó segítséghez szükségesek. Fontos, hogy tudatosítsuk bennük: technikailag fejlett, ülő társadalomban tennünk kell valamit annak érdekében, hogy megőrizzük fizikai funkcióinkat. A leggyakoribb tartáshibák ismertetésével felhívjuk figyelmüket arra, hogy tüzetesebben figyeljék gyerekük testtartását, hogy a normális élettani értékektől való eltéréseket időben észleljék. A tartáshibákat a könnyebb megérthetőség céljából külső aspektusként ismertetjük (mi az, ami eltér a normálistól) és nem teljes anatómiai megvilágításban. Tartáshibákról tehát akkor beszélünk, ha a gerinc görbületei a fiziológias mértéktől eltérnek (kisebbség vagy nagyobbak), a medence dőlésszöge nő vagy csökken.

A test súlyvonala nem a fiziológias pontokon halad át, tehát az egyes testrészek elhelyezkedése egymáshoz képest eltér az optimálistól. A gerinc és egyéb ízületek csontos képleteiben kezdetben még nincs marandó károsodás, az inak, szalagok, ízületi tokok,

az izmok még nyújthatók és erősíthetők. A helyes testtartás tanulással és gyakorlással kialakítható és automatizálható. Ám ha ez a folyamat elmarad, akkor később a gerinc és egyéb teherviselő ízületek kopásos és meszesedési betegségei fejlődhetnek ki. Normális funkció vagy működés esetén a testrészek izomzata állandó dinamikus egyensúlyban van. Hibássá válik, ha az izmok és ízületek egyoldalú folyamatos terhelésnek vannak kitéve. A gerinc és az ízületek mozgása lehet normális, fiziológias vagy beszűkül (erre példa a mozgáskorlátozottság). A gyermekkori mozgáskorlátozottságot az izmok megrovidülése, azok feszsége okozza. A kóros elváltozásokat szokták szervi vagy tartós elváltozásoknak is nevezni. Itt a tartós nem azt jelenti, hogy nem lehet rajta segíteni, mert ha az illető megszűnteti a funkciózavart (pl. a rossz tartást munka közben), a mozgáskorlátozottság, illetve az izomérzékenység is megszűnik.

Sajnos, létezik olyan stádium is, amikor már nem segít az akarat. A már kóros elváltozások esetében fellépő funkciózavarok másodlagosak, mivel csak részben függenek az eredeti rossz beidegződéstől, sokkal inkább a már bekövetkezett elváltozástól. Ebben a stádiumban a gyermek már akkor sem tud egyenesen állni, ha akar.

Jól jegyezzük ezt meg, és ne kíváncsiunk lehetetlent a gyermektől, mert a jó szándékú figyelmeztetés könnyen székírozássá válhat. A legjellemzőbb tartáshibákat érzékelteti az 1. ábra, ahol az első figura (A.) a helyes tartást illusztrálja. Itt a test súlyvonala a fiziológias pontokon halad át, a medence dőlésszöge normális, a test dinamikus egyensúlyban van, ennek megfelelően a porckorongok és a gerinc kisízületei egyenletesen terhelődnek. A homorú derék vagy lordotikus tartás esetén a hasfal előre domborodik, a derék hátra hajlik (fokozott ágyéki hajlat) – ez kislányoknál gyakoribb. (B.) A fokozott háti és ágyéki görbületű hát (kifolordózis), amit legtöbbször a helytelen állás idéz elő. A hát begömbül, az ágyéki rész pedig ennek ellensúlyozására előre dől, a medence dőlésszöge is

• 1. ábra. A legjellemzőbb tartáshibák

megváltozik, sőt ezen túlmenően (ami még nem látszik a képen) a térdízület is deformálódik és idővel hátrahajlik. (C.) Az előbbi, kihangsúlyozottabb formája a nyerges hát, amikor a görbületek fokozottabbak, s beáll a fájdalom is. Okozója a sok állás rossz pozícióban, súlyok cipelése. Iskolás gyerekeknek ne engedjük, hogy kistestvérét ölében tartva álljon hosszabb ideig vagy kézben tartott (1–2 kg-nál) nehezebb tárgyat cipeljen!

(D.) A lapos hát, amelynél a gerinc normális fiziológias görbületei kiegyenesednek, az izomzat hajlékonysága csökken, az izmok lefutása megváltozik, az izomerő csökken, a járás is merev lesz. Ezek a gyerekek nehezen végzik az ugrással kapcsolatos mozgásfeladatokat, a gimnasztikai gyakorlatok végzésénél és a talajgyakorlatoknál is látszik a gerinc merevsége.

(E.) A domború vagy hajlott hát (kifotikus tartás), amelynél a háti tájék kidomborodik. Leggyakrabban a helytelen állás és ülés (támla nélküli szék használata) következménye. A háti tájék tartó izmai megnyúlnak, elernyednek, az izomerő csökken, ezzel szemben a mellkas térfogata beszűkül, a légzés nehezedik, a tüdőtérfogat csökken. A test előre görnyed. A kifotikus tartáshoz állandó fáradtság is társul, a gyerek hátfájásra is panaszskodik.

A görbe hát tárgyalásakor ki kell emelni a Scheuermann-kórt, amely a csontmagelhalás leggyakoribb fajtája, és 13–16 éves korban jelentkezik. A háti gerinc csigolyái elől alacsonyabbakká, vagyis kissé ék alakúvá válnak, s ez ahhoz vezet, hogy a háti gerinc domború hajlata fokozódik, s a gyerek görbe hátú lesz. A betegség

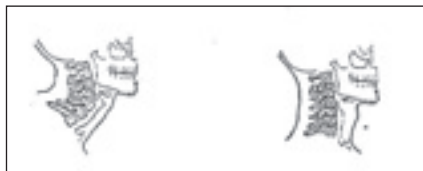
megállapítására csak a szakorvos hivatott, ő dönti el, mennyire előrehaladt a baj, és milyen mozgásformákat végezhet a gyerek, hogyan történik a rekuperáció. A görbe hátnál a nyaki gerinc is előrehajlik (nyaki lordózis lép fel).

Nyaki tartáshibák

A nyaki gerinc tartáshibáinak ismeretése is nagy fontossággal bír. A gyermekek 80%-ánál tapasztalható, hogy a nyak oldalhajlása beszűkül, egyik vagy másik vagy mindkét oldalra, s ilyenkor a kevésbé mozgékony oldalon az izmok nyomásérzékennyé válnak.

A helytelen ülés, merev figyelés, gyenge látás következtében kialakul az előre hajló nyak. A nyakizmok csökkent mozgékonyágát előidézhetheti a „függő” tartás, a felfelé tartott áll, de okozhatja az is, hogy a gyermek írás közben túlzottan előredől és nyakizmai megfeszülnek. (2. ábra) A tartáshibák bizonyos idő után beidegződhetnek, kóros elváltozásokká, túlterheléses betegségekké válhatnak, nagyfokú mozgáskorlátozottságot eredményeznek. (3. ábra)

Ebben a stádiumban már sokkal ne-

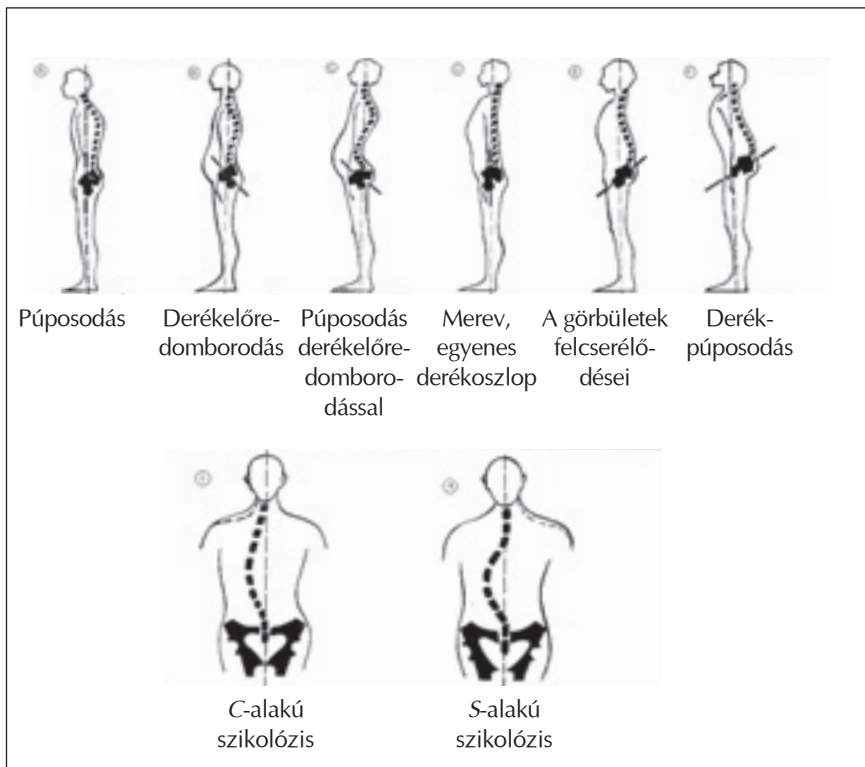

• 2. ábra. Fokozott és élettani nyaki homorulat

hezebben hathatunk rájuk, helyrehozásuk hosszú évekig tarthat. A gerinc oldalirányú elferdülése (szkoliózis) többnyire 11–13 éves korban jelenik meg, okai ismeretlenek, de az egyoldalú foglalkoztatás, egyoldalú cipelés a test egyik felének huzamosabb használata is előidézhetheti (oldaltáska vagy tárgy egyik kézben hordása, helytelen ülés, írás stb.) (4. ábra).

A lúdtalp

Sokszor a tartáshibák velejárójaként, de ezektől függetlenül is gyakori rendellenesség a lúdtalp (pes plan), a talpboltozat lesüllyedése, mely az iskolás gyerekek 40%-át érinti, és akadályozza a különböző mozgásfeladatokat elvégzésében. Civilizációs ártalom,

• 3. ábra. A tartáshibák bizonyos idő után beidegződhetnek, kóros elváltozásokká, túlterheléses betegségekké válhatnak

• 4. ábra.

gyakran a lábizmok gyengesége, helytelen állás, a helytelen lábbeli viselése okozza, s a gyerek lomha járása, futása árulkodik róla. Gyakori előfordulása, s a tény, hogy sok tartáshiba kiváltója, az iskolai testnevelés nagy problémájává teszi. Jellemzőségeit külön fejezetben, részletesen ismertetjük a szülőkkel és a testnevelőkkel is, mert így megkönnyítjük a korai felismerést, s ezt követően programozhatjuk a speciális gyógytorna gyakorlatanyagát az iskolai órák alatt is. A prevenció feladata nagyrészt a testnevelőre hárul. Jó megfigyelésével az orvos, a szülő és a gyógytornász együttműködésével, a rendszeres követéssel, a speciális gyakorlatanyag

kiválasztásával sokat tehet a gyermek egészségéért. Manapság egyre több szó esik a természetvédelemről. Hasznos lenne gyermekeink számára is valamiféle természetvédelmet biztosítani, mely segítene természetadta funkcióik megvédésében, hogy tudjanak helyesen ülni, állni, járni, lazítani és lélegezni. Annyi mindent tanulunk az iskolában, életben, miért éppen a legalapvetőbb testi funkcióink megtanulását hanyagoljuk el?!

BOGDÁN EMESE
a csíkszeredai Nagy
Imre Általános Iskola
testnevelő tanára

A 2011/2012-es tanév szerkezete

Az Oktatásügyi, Kutatási és Innovációs Minisztérium 2011.05.24/4292. számú rendelete a 2011/2012-es tanév szerkezetére vonatkozóan:

A rendelet 1. cikkelye értelmében a 2011/2012-es tanév 36 hétből áll, mely összesen 177 munkanapot jelent. Az első cikkely második paragrafusa a kivételes esetekre tér ki, ez a 8., 9. vagy 12.-es osztályokat érinti.

A második cikkely szerint a tanév 2011. szeptember 1-jén kezdődik és 2012. augusztus 31-én ér véget.

I. Félév

- Tanítási időszak: 2011. szeptember 12–december 23.
- Vakáció az elemi iskolákban és óvodákban: 2011. október 22–30.
- Téli vakáció: 2011. december 24–2012. január 15.

II. Félév

- Tanítási időszak: 2012. január 16–április 6.
- Húsvéti vakáció: 2012. április 7–22.
- Tanítási időszak: 2012. április 23–június 22.
- Nyári vakáció: 2012. június 23., szombat–2012. szeptember 9., vasárnap
- Hivatalos szabadnapok a tanítási időszakban:
 - 2011. december 1., csütörtök
 - 2012. május 1., kedd
 - 2012. június 4., Pünkösd második napja
 - 2012. április 2–6. közötti hét iskolán kívüli tevékenységek szervezésére és lebonyolítására kitűzött időszak. Ekkor speciális órarend alapján zajlanak az oktatási intézményekben rendezett tevékenységek.
- A rendelet teljes szövege megtalálható a www.magyaroktatás.ro honlapon.

Az Oktatásügyi, Kutatási és Innovációs Minisztérium (www.edu.ro) honlapján közvitára bocsájtott rendeletek, határozatok és metodológiák

Június első felében az Oktatásügyi, Kutatási és Innovációs Minisztérium közvitára bocsátott több mint 70, a tanügyi törvény alkalmazására vonatkozó rendelet-, módszertan- és határozattervezetet. Június végéig a pedagógusok módosító javaslatokat nyújthatnak be ezzel kapcsolatban. A magyar nyelven oktató tanárok kövessék figyelemmel a megjelenő törvénytervezeteket és módosítási javaslataikkal forduljanak a megyei tanfelügyelőséghez.

– A 4379/06.06.2011, 4432/15.06.2011 és 4433/15.06.2011 -es rendeletek a 269/2004-es törvény alkalmazására vonatkoznak a 2011-es évre.

– A 269/2004-es törvény a diákok számítógépvásárlására vonatkozik (200 euró értékű pótlék).

– Az iskolai tankönyvek tudományos, módszertani értékelésének módszertana

– Az iskolai konzorciumok szervezésére és működésére vonatkozó szabályok

A kiválósági központoknak (Centru de Excelenta) az emberi erőforrások, a tanterv, információk, anyagok és pénzügyi alapok biztosításáról szóló részletes módszertana

– Az egész életen át tartó tanulást szolgáló közösségi központok szervezésére és működésére vonatkozó határozat

– Az óvodás korú gyermekek, valamint az állami és az akkreditált/engedélyezett magán tanintézmények diákjainak

egészségi állapotát felmérő, az ingyenes orvosi ellátásra és az egészséges életmód népszerűsítésére vonatkozó módszertan

– A közoktatásban tanulók ösztöndíjazására vonatkozó kritériumok módszertana

– A felsőfokú oktatásba történő felvételi kritériumainak módszertana

– A tanítás utáni iskolai programok szervezésének módszertana

– A romániai alternatív állami és magánoktatás szervezésére és működésére vonatkozó szabályok

– A vidéki vagy társadalmi/gazdasági szempontból hátrányos helyzetű diákok líceumi oktatására vonatkozó költségek teljes mértékű támogatására vonatkozó döntés

– Egy év alatt két iskolaév elvégzésére vonatkozó módszertan

– Az otthoni iskoláztatás, valamint a kórházakban létesítendő csoportok/osztályok működésének módszertana

– A megyei kiválósági központok szervezésének és működésének módszertana

– A közoktatási intézmények szervezésének és működésének szabályai

– A közoktatási intézmények ellenőrzési szabályzata

– A tanügyi alkalmazottak és a kiegészítő személyzet évi tevékenységének kiértékelésére vonatkozó módszertan

– A megyei tanfelügyelőségek szervezésének és működésének szabályai

– A jogi személyiséggel rendelkező közoktatási intézmények igazgatói és igazgatóhelyettesi állásai elfoglalásának versenyvizsgájára vonatkozó módszertan

– A megyei tanfelügyelők és tanfelügyelő-helyettes állások elfoglalásának versenyvizsgájára vonatkozó módszertan

– A közoktatási intézmények adminisztratív tanácsának szerveződésére és működésére vonatkozó módszertan

– A 2012–2013-as tanévben, a pedagógusok áthelyezhetőségére vonatkozó keretmódszertan

A pedagógusok továbbképzésére vonatkozó módszertan

– A közoktatásban dolgozó pedagógusok érdemfizesítésének kritériumai és módszertana

– A pedagógusok házának szerveződésére és működésére vonatkozó módszertan

– A pedagógusok országos véglegesítő vizsgájára vonatkozó módszertan

– A tanügyi alkalmazottak szabadságára vonatkozó módszertani előírások

– A kisebbségi oktatásban alkalmazott pedagógusok továbbképzését elősegítő központok kialakításának és működésének szabályzata.

MIHÁLYFALVI KATALIN

• Gyere Csángóföldre tanítani! •

2011 szeptemberétől magyarul tanító tanárokat, tanítókat

(az elvégzett szaktól függetlenül)

vár a Moldvai Csángómagyarok Szövetsége csángóföldi településekre.

Bővebb információ: www.csango.ro

Jelentkezni az oktatas@csango.ro e-mail címen, ill. a 0040-724-411310-es telefonszámon lehet.

www.csango.ro

Kiskereskedelmi ár (50 példány alatt): 3,5 lej/szám
Nagykereskedelmi ár (50 példány fölött): 3 lej/szám

Megrendeléseiket az mko@communitas.ro e-mail címen, a 0264-44-14-01-es telefonszámon vagy postán fogadjuk.

Címünk: Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

A havilapot postai úton vagy a megyei tanfelügyelőségeken keresztül juttatjuk el Önhöz. A lap ellenértékét postai utalvánnyal vagy banki átutalással kérjük a fenti bankszámlaszámra utalni. A megrendelés bármelyik formája (szelvény, telefon, e-mail) csak az átutalási bizonylat számával együtt érvényes. (Az átutalási bizonylaton szerepeljen a megrendelő neve és a kifizetés jogcíme.)

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit
Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér
Olvasószerkesztés és korrektúra: Demeter Zsuzsa

Felelős kiadó: Lakatos András

Telefon: 0040-264-44-14-01

e-mail: mko@communitas.ro

Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

A kiadvány megjelenését a Communitas Alapítvány teszi lehetővé.

1.

Tanárszemmel

Beérik-e valahára az érettségi? – Molnár Judit írása

3.

Diákszemmel

„Nem tartogatott meglepetést a szóbeli vizsga” – a gyergyószentmiklósi Salamon Ernő Gimnázium végzős diákjainak véleménye

6.

Portré

„Ma már okosabb pedagógusnak kell lenni...” – Pataky Lehel Zsolt beszélgetése az aradi Hadnagy tanár házaspárral

14.

Lélekjelenlét

A terápiás kuckóhatás és társai – Lazsádi Csilla óvónő, szociálpedagógus írása

18.

Iskola és kultúra

Nyílt napok a Nagykárolyi Elméleti Líceumban – Végh Balázs írása

19.

Szülői szemmel

Milyen táborot válasszunk a gyerekeknek? – Szaló Réka írása

22.

Tanterem

Az iskoláskorban előforduló leggyakoribb tartáshibák – Bogdán Emesének, a csíkszeredai Nagy Imre Általános Iskola testnevelő tanárának írása

24.

Hivatalos

4.

Szülői szemmel

Hátha ők fiatalok maradnak – Csinta Samu írása

8.

Láthatár

„Fel kell nőnünk a falu dicső múltjához” – Kiss Judit beszélgetése Balogh E. Csabával, a koltói Petőfi Sándor Általános Iskola igazgatójával

16.

Vakáció

Végre itt a nagyvakáció! – Opra Anita, Fodor Janka, Fekete Roland, Boldizsár Szabolcs, Szász Gréta, Szekeres Júlia, Lengyel Ottó és Demeter Erika munkái

5.

Iskola és kultúra

Sportszeretet, csapatszellem – Póra Annamáriának, a marosvásárhelyi Unirea Nemzeti Kollégium tanítónőjének írása

10.

Láthatár

Apró lépésekkel a boldogulás felé – Jánossy Aliz írása

20.

Magánterület

„Figyellek téged, akár tudsz róla, akár nem” – gondolatok a nevelésről – Traista Júliának, a BBTE Pszichológia és Neveléstudományok Kara Szatmárnémeti tagozata hallgatójának írása